... КУТУБХОНАСИ ... институти

XXI АСРДА — ГЛОБАЛ ТАЪЛИМ

Бунда ўқитувчи диктатор эмас, балки йўналтирувчи (фаселетатор) вазифасини бажаради. Ўқитувчи ўқувчини кенгроқ билим олишига имконият яратади, фақатгина дарсликдаги билимлар билан чегараланиб қолмасдан, балки ўз устида изланишни давом эттиришга, ўрганганларини таҳлил этишга, тўғри қарор қабул қилишга йўналтириб боради.

2-бет

"СОҒИНЧ" СОҒИНТИРГАН СОЗАНДА

... Нуфузли конкурс чоғида ногаҳон Алексейнинг иккита бармоғи синиб қолади. Унинг мусобақадаги иштироки хавф остида қолади. Бироқ ирода, ўз санъатига фидолик устун келади, яъни Алексей гипсни ечиб ташлаб, саҳнага чиқади ва танлов ғолиби бўлишга эришади.

3-бет

ДУКЧИ ЭШОН, МУҲАММАД ЮСУФ ВА ХИЗРОБОД АРИҒИ...

Мен шоир тириклигида бу ерларга келганим йўқ эди. Муҳаммад Юсуф юз йиллар яшаб беради, деб ўйлаган бўлсам керак, бундоқ юрак ёзиб суҳбатлашган ҳам эмасман. Абдуманноб шоирнинг чапани ростгўйлиги, ҳақиқатчилиги, ён-верида юрадиган "дўст"ларининг оқибати ҳақида куюниб гапира кетди.

4-бет

Mustaqil gazeta

HURRIYAT

1996-yil dekabrdan chiqa boshlagan E-mail: hurriyat@yandex.ru № 3 (465) 2006-yil 25-yanvar

«HURRIYAT»га 2006 йил учун обуна йил бўйи давом этади

Газетамизни ўқиб боринг, ютқазмайсиз!

Нашр кўрсаткичи — 233

Мурувват

Марғилонда шундай удум бор: ўзи азалдан тадбиркор ва назари тўқ, оқилу фозил халқ эмасми, одамлар мавқеини мол-давлати ёхуд мансаби билан белгилашмайди. Улар учун энг муҳими, сиз сўроқлаётган кишининг касбкорию элу юрти учун дўндириб қўйган савобли ишлари...

НОГИРОН ДУНЁ

ёхуд марғилонлик Муҳаббат Норматованинг ўксик дилларга қандай қилиб йўл очаётгани ҳақида

Бўстон маҳалласининг бош оқсоқоли Тошматжон ҳожи ва Ҳамидахон ҳожи Исмоиловлар оиласи ҳақида гап кетгудек бўлса ҳам худди шундай:

— Нимасини айтасиз, Марғилонимизни энг мўътабар кишиларидан улар, — дейишади фахр билан. — Ҳожидаданинг асли касб-корлари косиблик. Ҳозир ҳам агар ғайрат қилиб қолгудек бўлсалар борми, италян пойафзаллари хижолатдан мум тишлаб қолади. "Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ирригатор" унвонини бежиз олмаганлар-да, ахир. Яқинда ҳожидада ҳақида "Ибрат чорраҳаси" деган китоб чиқибди. Бу инсон босиб ўтган йўлларда эзгулик обидалари сон-саноқсиз, деб ёзишибди.

Яхши инсонлардан яхши фарзандлар вояга етса, нур устига аъло нур бўларкан. Бу ўринда ҳам Тошматжон ҳожи ва Ҳамидахон ҳожи аянинг элу юрт олдида юзлари ёруғ. Уларнинг ўғил-қиз ва невaралари ўқимишли, салоҳиятли ва обрў-эътиборли, элпарвар фидойи инсонлар бўлиб юртга танилганлар. Мисол учун оиланинг давлатбоши қизи Муҳаббатхон Норматовани олайлик...

Бу ҳақда бугун кўпчилик гапиряпти. Марғилонда ҳам, Фарғонада ҳам фахр билан, ҳавас билан.

"Ўзбекистон халқ таълими аълочиси Муҳаббатхон Норматова бошлиқ 82 нафар шифокор, педагог ва тарбиячи аёллар давлат кўмагида ҳашар йўли билан қулинг ўргилсин боғча-шифохонани бунёдга келтириб, 200 га яқин ногирон болаларни ўз бағриларига олишибди".

Тафсилот, аслида, бундай эди: ҳеч кимга сир эмас, мустақил Ўзбекистонимизнинг ҳамма жойларидагидек, Фарғона вилоятида ҳам айниқса ижтимоий муҳофаза масаласига жиддий эътибор бериляпти. Шу жумладан, ногирон болаларга ҳам...

Биргина Марғилон шаҳрининг ўзида бу борада амалга оширилаётган ишлар таҳлилини олиб кўрайлик. Асосий кўпчилиги собиқ Иттифоқ даврининг сўнгги йилларида туғилган ва айни пайтда шаҳар ҳудудида яшаётган ногирон болалар рўйхат бўйича 693 нафарни ташкил этади. Уларни ижтимоий муҳофаза қилиш, руҳиятини кўтариш, таълим-тарбияга жалб этиш мақсадида, мактабга қатнай олмайдиган, аммо ўқишга лаёқати, қизиқиши, мойиллиги борларини тиббий-педагогик, психологик, дефектологик комиссия хулосасига кўра, республика Вазирлар Маҳкамасининг 159-сонли йўриқномаси асосида уйда таълим олишга жалб қилинган. Шаҳар умумтаълим мактабларида бундай болалар 112 нафарни ташкил этади. Мактабгача таълим ёшидаги ногирон ва турли хил касалликларга чалинган болаларни соғломлаштириш учун эса, бир қатор махсус ва мактабгача таълим муассасалари ташкил этилган.

Шу биланоқ мазкур масала бўйича таскин топиш мумкиндек эди. Бироқ шаҳар ҳокимияти ва прокуратураси, халқ таълими бўлими раҳбарияти амалдаги ишлар жараёнини мустаҳкамлашга, ногирон болалар учун масъулият ва ғамхўрликни кескин оширишга, рўйхатдан четда қолганларни қидириб топиш ва ижтимоий муҳофазага тортиш масаласига принципиал муносабат билдира бошладилар. Оқибатда, бу борада ҳали қатор камчиликлар жой олиб турганлиги ва қилинадиган ишлар кам эмаслиги маълум бўлди. Масалан, ногирон болаларнинг таълим-тарбия муассасаларида жой ва имкониятлар танқислиги, баъзи бир ота-оналарнинг ақлан ва жисмонан мажруҳ фарзандларини давлат ҳимоясига боғлашдан тортинишлари... Шу ўринда, ногирон болалар тақдири учун фидойи, етук мутахассис ва ташкилотчи кадрларга кўпроқ эҳтиёж туғилиб қолди.

Касб-кори ҳам шифокор, ҳам педагог бўлган Муҳаббат Тошматовнанинг меҳнат фаолияти йўлига назар ташлагудек бўлсак, унинг бирон-бир дўхтирхона ёинки мактаб билан боғланиб яшаганини кўрмайсиз. Қаерда ишламасин, фақат ногирон болалар билан! Касалманд, заиф, майиб-мажруҳ болаларни қидириб топиш, таълим-тарбия муассасаларига жалб қилиш, уларнинг дардларига малҳам бўлиш, соғломлаштириш, қалбларига ҳарорат ва қувонч бахш этиш...

Шугина эмас. Бу аёлдаги шижоат, қатъиятлилик, изланиш ва ҳамиша заҳматли меҳнат билан ёниб яшаш фазилатларини кўриб, беихтиёр таҳсин айтасиз. Мисол учун у мудира бўлиб ишлаган 24-ногирон болалар тарбия муассасасини олайлик. Бир вақтлар атиги учтагина гуруҳдан иборат бўлган, кўп жиҳатдан талабга жавоб беролмайдиган, эътибордан деярли четда қолган ана шу масканнинг эндиликда Марғилон халқ таълими бўлими тасарруфидаги ибратомуз даргоҳга айланиши кўп жиҳатдан Муҳаббат Норматова ва унинг аҳил жамоаси фаолиятига боғлиқдир.

... Марғилон шаҳар ҳокимлиги ҳамда халқ таълими бўлимининг қарорлари билан, фалаж ва таянч ҳаракати аъзоларида нуқсони бор болаларни ижтимоий муҳофаза қилиш мақсадида янги, "Соғломжон" номли 37-махсус соғломлаштириш

боғчаси ташкил этилди. Янги боғча қулайликларга эга бўлган шинам бинода эмас, балки Янги Марғилондаги 18-мактабгача таълим муассасаси балансида турган, 17 йилдан буён қаровсиз ётган хароба корпусларда оёққа туриши лозим эди.

Айтишгагина осон. Эскини ямагунча эсинг кетади, деган гап ҳам бор. Бинонинг ҳам ички, ҳам ташқисини мукаммал таъмирлаш, атрофини ободонлаштириш, тарбия ва муолажа хоналарини талаб даражасида жиҳозлаш, меҳнатсевар ва аҳил жамоани шакллантириш... Хуллас, қилинадиган ишлар анча эди. Уни рўёбга чиқариш учун эса, Муҳаббат Норматовадек ишбилармон, тиниб-тинчимас раҳбар кадр лозим эди. Шундай бўлди ҳам. Уни 18-боғчадан шу ерга ўтказишди.

Давлат томонидан белгиланган ёрдамлар ўз вақтида кўрсатилди. Вилоят Халқ таълими бошқармаси бино корпуслари томини, Фарғона азотли ўғитлар заводи сув ва иситиш қувурларини янгилаб берди. Айрим жиҳозларга хайрия ўрнида савдо фирмалари кўмаклашиб юборди. Бироқ барибир, асосий ишлар М. Норматованинг зиммасида турарди. У ўзи учун қадрдон таниш-билиш ҳамкасбларни, Марғилон шаҳри ён-атрофларида яшовчи шифокор ва тарбиячи кадрларни янги боғчага ишга чорлай бошлади. Қисқа муддат ичидаёқ 80 нафардан зиёдроқ хотин-қизлар жамоаси шаклланиб бўлди. Қизиғи шундаки, ана шу кадрларнинг ҳар бири ўз иш ўрнини ўзи яратиш, ўзлари фаолият юритадиган гуруҳ хоналарини таъмирлаш ва жиҳозлантириш ишларини ҳашар йўлида ўз ҳисобларидан амалга оширишди.

Халқимизнинг ҳашар, мурувват, ҳомийлик деган олижаноб фазилатлари бу ерда ҳам ўз улуғлигини намоён қилди. Атиги тўрт-беш ой ичидаёқ ногирон болалар шифо ва ҳарорат топадиган соғломлаштириш даргоҳи оёққа турди. Эндиликда фаол иш олиб бораётган ўнта гуруҳ хоналарини бирма-бир айлангудек бўлсангиз, бу ердаги шинамлик ва саранжом-саришталикни ҳамда жисмоний, руҳий-психологик, дефектологик тарбия воситаларини, шифокору тарбиячилар ишини кўриб, ҳаяжонга тушасиз.

Мудира билан ёнма-ён иш юритувчи, психолог Раҳимахон Мамажонова, услубчи Насибахон Неъматуллаева, дефектолог тарбиячи Шаҳноза Норматова, бош ҳамшира Мавжуда Исмоилова, Мавлудахон Дадажонова, Маҳбуба Бобобекова сингари кўплаб ишчи ходимлар, барча гуруҳларнинг тарбиячи ва шифокорлари бир ёқадан бош чиқаришиб, самарали фаолият юритишяпти. Улар Тошкентдаги "Аник" тиббиёт маркази билан ҳамкорликни йўлга қўйишди. Фалаж ҳамда таянч аъзоларида нуқсони бор болаларни марказ бошлиғи, мануал терапия бўйича таниқли олим Алексей Назаров ҳузурига олиб бориб, унинг даволаш курсларидан ўтказдиришди. Шундан сўнг профессорнинг ўзи ҳам Фарғонага, ана шу боғчага ташриф буюриб, унинг тарбиячи ва ҳамшираларига ногирон болаларни соғломлаштириш машқларини ўргатиб қайтди.

Муҳаббат Норматова жамоаси ногирон болаларни Чимён ва Қизилтепа санаторийларига олиб бориб, шифобахш сув ванналарини қабул қилдириш ва шунингдек, бевосита боғчанинг ўзига ўша сувдан ташиб келтириб, ванна процедураларини ўтказишни ҳам йўлга қўйганлиги ўз самарасини бермоқда. Яқиндагина ана шу масканга жалб қилинган, ҳаракатсиз ҳолатдаги Абдусаттор, Нилуфар, Рўзихон исмли ва уларга ўхшаш кўплаб болалардаги ижобий ўзгаришлардан уларнинг ота-оналари қанчалик хурсанд эканлигини айтмайсизми!

— Олдинда қилинадиган ишларимиз ҳали бир талай, — дейди биз билан суҳбатда Муҳаббатхон Норматова, — биз айни пайтда боғчамиз қошида реабилитация марказини очиш ҳаракатидамиз. Яқин орада шифобахш сувли очиқ ва ёпиқ ҳавзали бассейнлар қуриш, профилактик ва даволаш тадбирларимизни энг замонавий усулларга кўчириш ниятидамиз.

Биз мазкур жамоанинг олижаноб ниятлари рўёбга чиқишига дуои фотиҳадамиз ва шу билан бир қаторда, Ҳомийлар ва шифокорлар йилида уларга амалий ёрдамлар кўпроқ кўрсатилишига умид боғлаб қоламиз.

С. ҚАҲҲОРОВ,
"Ҳуррият" мухбири

Танлов

ОАВ ВАКИЛЛАРИ УЧУН "ОЛТИН ҚАЛАМ" ХАЛҚАРО ТАНЛОВИ

"Олтин қалам" халқаро танлови Жаҳон матбуоти эркинлиги кунига бағишланган бўлиб, у миллий ва халқаро журналистиканинг энг юксак ютуқларини кенг оммалаштириш, ОАВ ходимларининг фуқаролик позициясини намоён этиш ҳамда журналистларда танқидий фикрлашни ва ижодий фаолиятга янгича ёндашувларни шакллантириш мақсадида ўтказилади. Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси ва Журналистларни қайта тайёрлаш халқаро маркази танлов ташаббускорлари бўлиб, у ҳар йили ўтказилади. Танлов натижалари 3 май — Жаҳон матбуоти эркинлиги куни эълон қилинади.

Танлов турли номинацияларда маҳаллий ОАВ — телевидение, радио, матбуот (охиргиси интернет-журналистикани ҳам ўз ичига олади) ходимлари ўртасида ўтказилади. Битта номинация эса чет эллик журналистлар учун мўлжалланган. Танловда қатнашиш учун буюртмалар ОАВ жамоаларидан, ижодий уюшмалардан, журналистика йўналишидаги нодавлат нотижорат ташкилотлардан (даъвогар биттадан ортиқ бўлмаслиги керак), шунингдек, мустақил журналистлардан қабул қилинади.

"Олтин қалам" танловини ҳар йили ўтказиш билан боғлиқ харажатлар ва танлов ғолиби учун мукофотлар давлат бюджети ҳамда республикадаги, шунингдек, халқаро ташкилотлар томонидан молиялаштирилади.

1. "ОЛТИН ҚАЛАМ" НИШОНИНИНГ ТУЗИЛИШИ:

"Олтин қалам" нишони "Рондо" пероси шаклида бўлиб, перонинг уч қисми юқорига қаратилган ҳолда жойлаштирилган. Нишон кўкракнинг чап томонига тақилади.

Нишон кумушдан ясалади ва тилла сув билан қопланади.

2. ТАНЛОВ ШАРТЛАРИ:

2.1. Конкурсга аввалги йилнинг 31 мартидан жорий йилнинг 31 мартигача бир йил давомида газета-журналларда чоп этилган, радиода эфирга узатилган ва телевидениеда намойиш этилган материаллар 10 апрелгача қабул қилинади.

2.2. Конкурс икки кўринишда ўтказилади:

Асосий номинация — энг яхши журналистик материал учун.

Мукофотлар ОАВларининг уч тури бўйича таъсис этилади: — телевидение; — радио; — матбуот (интернет-журналистика ҳам киради). — Рағбатлантирувчи мукофотлар доирасидаги номинациялар: — журналистика ривожига қўшган ҳиссаси учун;

— йилнинг энг яхши дебюти учун; — энг яхши карикатура учун; — энг яхши фоторепортаж учун; — чет эллик журналистнинг Ўзбекистон тўғрисидаги энг яхши материаллари учун.

2.3. Танловга босма, радио ва телематериаллар (камида 5 та иш) тақдим этилади. Босма нашр учун: материал чоп этилган даврий нашрнинг асли (ёки нусхаси).

(Давоми 2-бетда)

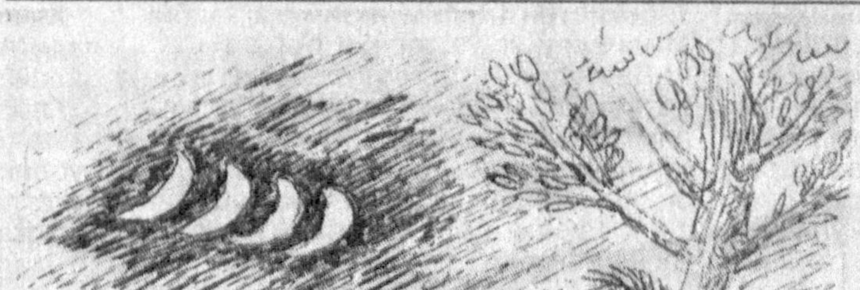

— Қўрқитманг мени, оймомо...

Аҳвол

РУХСАТ КЕРАК ЭМИШ...

Биз пахта тозалаш заводидан иложи бўлса бирор материал тайёрлаш ниятида Сариосиё тумани пахта тозалаш заводида бўлдик. Завод директорига учрашиб, мақсадимизни билдирдик. Директор жаноблари гапимизни охиригача эшитмай туриб шундай деди: "Ҳокимиятнинг рухсатномаси ёки ҳокимиятнинг вакили бўлмаса, ҳар қандай четдан келганлар заводга киритилмайди". Албатта, биз бундан таажжубга тушиб мухбирлик гувоҳномасини кўрсатдик. У эса парвосизларча "ҳокимликдан алоҳида рухсатнома бўлмаса, гаплашмайман", деди-ю, ҳокимиятнинг кўрсатмаси шундай бўлганлигини қўшимча қилиб, машинасига ўтириб кетди.

Директор ўзини таништирмади ҳам. Биз уни Соатмурод Абдимўминов эканлигини суриштириб билиб олдик. Директор акамиз Ўзбекистон Республикасининг "Ахборот олиш кафолатлари ва эркинлиги тўғрисида" ва "Журналистлик фаолиятни ҳимоя қилиш тўғрисида"ги қонунини тан олмаслиги мумкинми? Пахта тозалаш саноатида давлат сири бўлмаса керак? Чунки қонунда баъзи мустасно ҳолатлардагина журналистнинг ахборот олиш ҳуқуқи чегараланганлиги кўрсатилган. Ёки мазкур вазият ҳам ана шу мустасно ҳолатга киритиладими? Ҳар қандай ҳокимиятдаги масъул кишилар бу раҳбарга қонуннинг моҳиятини, яъни давлат органлари, фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органлари, жамоат бирлашмалари, корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг мансабдор шахсларига жавобгарлик масъулияти юклангaнлигини тушунтириб қўйишса "нур устига аъло нур бўларди".

Шу бўлди-ю биз мазкур корхона ҳақида ҳеч қандай маълумот ололмадик, улар шу кунларда нима билан машғул эканлигини ҳам билолмадик.

Аннамурод ЖУМАҚУЛИЕВ

Муаммо

НОМЛАР ҚАНДАЙ ЁЗИЛМОҚДА?

Бир тепалик бор эди. Шаҳардан туманга олиб борадиган серқатнов йўлнинг шу тепалигини автобус бекатидаги чипта сотувчига такрор-такрор айтавериб чарчашгач, кимдир биринчи фазогир Гагарин номи билан атаворди. Ном тополмай турганларга бу осмондан тушган тухфа бўлди ва шундай қилиб, Гагарин бекати, деб атала бошланди.

Ўзбек тили давлат тили мақомини олгандан кейин атала бошлади, кўпгина бошқа номлар ёки сўзлар истеъмолдан чиқди, ўрнига янгилари — ўзимизга мослари, миллийлари танлана бошлади. Бу жараён анча мураккаб кечди ва ҳамон давом этмоқда. "Территория"лар ҳудудга, "проблема"лар муаммога, "сестра"лар ҳамширага айландики, бу ўзбек тилининг сўз ва атамалар заҳираси беҳад эканини намойиш этди. Жуда кўп сўзларнинг ўзбекчаси борлиги, бунинг устига ўша маънони ёркин ифода эта олиши билан кўнгилларни тўлдирди.

Чет сўзларни умуман ишлатмасликнинг иложи йўқ экани ҳам бор гап. Масалан, "компьютер", "телефон", "кредит", "стол-стул"нинг ўзбекча атамаси йўқ, чунки тарихимизда бу нарсаларнинг ўзи бўлмаган, бинобарин, уни сўз билан ифодалаш зарурати ҳам туғилмаган. Ҳозир самолётни "учар", "учоқ", телефонни — "сўзлашгич" дея ишлатишяпти-ю, аммо барчасида ҳақиқий номнинг юки йўқ.

Баъзи давлатларда чет сўзлар оғзаки нутқда ишлатилаверади, аммо ёзмасида таъқиқланади. Айримларида эса ҳеч монеликсиз қўлланилаверади. Қозоқларнинг "жигар" сўзи рус тилига "улоқ" ва "қизқувди"дан репортажлар кириб борди. Афғонистондаги урушдан берилган кўрсатувлар асносида рус луғати «душман», "очаг" (ўчоқ) сўзлари билан бойиди.

Лекин рус тили орқали кириб келган қатор сўзларнинг ўзбекча атамасида фикрлар бир жойдан чиқмаётгани жиддий баҳсларга сабаб бўляпти. "Пенсионер" сўзи бунга яққол мисол. "Порахўр", "текинхўр" сўзидан "хўр" қўшимчаси салбий маънода ишлатилгани учун "пенсионер"ни "нафақахўр" деб таржима қилинаётгани қулоққагина эмас, кўнгилга ҳам малол келяпти. Шунга қарамай оммавий ахборот воситалари, иш қоғозларида, маърузаларда бемалол ишлатиляпти.

Пенсия олувчиларни бир сўз билан атаб бўладими? Ҳозирча йўқ. "Пенсионер" сўзи эса русча сўзлардан воз кечиш жараёнида четга сурилганича турибди. Аслида бу сўз лотинча "pensio" "тўлов" маъносини англатади, яъни фуқаронинг давлат ва жамият равнақи йўлида узоқ йиллар мобайнида қилган меҳнати эвазига тўланадиган ҳақ. "Пенсия" ҳеч қачон "нафақа" эмас ва Республика Атамашунослик қўмитаси ҳам бу икки сўзни бир маънода қўллаш нотўғри, деб тавсия этмоқда.

Катта-кичик идораларни нутққа, ёзувга ўзаро муносабатларга ва даврга мослаб номлаш, аташ кенг кўламда боряпти. Шу туфайли янги-янги номлар, атамалар, сўз бирикмалари луғатимиздан жой оляпти. Шулар орасида идора вазифасига номутаносиб, баҳслилари ҳам учраб турибди. Шу ўринда Ҳадисдаги ота-онанинг вазифаси фарзандига чиройли исм қўйиш, деган ҳикматни ёдга олиб, идора раҳбарлари ҳам ўз ишхоналарини маъқул ва манзур ном билан аташ ташвишини туйсалар яхши бўларди, демоқчимиз.

Худди шундан келиб чиқиб, "Сафарбарлик чақируви резерви" деган номга тўхталсак. Бизнингча, буни сафарбарликка чақирилувчиларнинг резерви (заҳираси) деган маънода тушуниш керак. Уни таржима қилишда шу алфозга солишган. Мантиққа кўра "сафарбарлик резерви", "резервдаги чақирилувчилар" шаклида қўллаш ҳам балки тўғри бўлар.

Идорага ном танлаш, уни аташ ўша раҳбар, ўша жамоанинг ўз иши, унга аралашишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ. Лекин вилоят "Андижонгаз", "...Фарғонагаз", "...Наманганrаз" ҳудудий газ таъминот корхонаси деб номлашганига муносабат билдирмасликнинг иложи йўқ, чунки унда "газ" сўзи такрорланган, "вилоят" сўзи шу вилоят ҳудудини англатиши ўз-ўзидан тушунарли-ку. "Андижонгаз" корхонаси деб аташга ким қарши?

Яна бир мисол: туман пудрат таъмирлаш-фойдаланиш корхонаси. Яқингача йўл қурилиши-таъмирлаш участкаси (ДРСУ) деб келинган забардаст идоранинг номи шунақа бўлиб қолибдики, номида ҳатто йўлсозлигига ишора ҳам йўқ.

Бунақалар кўп ва улар антиқа аташларга намуна бўлиб, сафи тобора ортиб бормоқда.

Баъзи иш қоғозларида директор, раис, бошлиқ сингари вазифалар, бирлашмалар, йирик идоралар, ҳатто уларнинг бўлимлари номлари ўзбек тили имлоси қоидаларига зид ҳолда катта ҳарф билан бошланяпти. Буни истеъмолга кириб келаётган қатор чет эл офислари, уларнинг раҳбар ва ходимлари вазифаларига нисбатан ҳам қўллашяпти.

Кўзга ташланаётган бу иллатларнинг манбалари кўпга ўхшайди. Улардан бири идоралардаги котибалар ёки компьютерчилар дейиш ҳам мумкин.Чунки идораларо иш ва алоқа қоғозлари уларнинг ихтиёрига қўйиб берилган. Улар бирон сўз имлосида иккиланишса, сўрашга имкониятлари бўлмаса, билганларича ёзаверишади ва оқибат қандоқ ёзишса, ҳеч бир тузатишсиз, имзо қўйилиб, муҳр босилиб, ўшандоқлигича жўнатиб юборилмоқда.

25-сонли мактаб, 19-ноябр шаклидаги ифодалар дастлаб иккиланиброқ, чўчиброқ ёзила бориб, ҳозир оммалашиб, қатъийлашиб кетдики, бу билан мактаб ёки ой-кунларининг "25-мактаб", "19 ноябр"дек содда, мақбул кўриниши бузилди ва ҳатто телевидение, газета-журналлар ҳам саналарни "19-ноябр" тарзида ёзиб келишмоқда. Бу қонун билан тасдиқланган амалдаги имло қоидаларига зиддир.

Катта ёшдаги ҳурматли отахон-онахонларимизнинг соддалиги билан "булканон", "маслиёғ" деган атамалар пайдо бўлиб, жамиятнинг тушунган, ўқимишли қатлами орасида анча йил енгил истеҳзо ва ним табассумга сабаб бўлиб юрди. Қарангки, бу қатлам ўзи ҳам айрим сўзларни ўшанақа ишлатяптики, энди уларнинг устидан ким кулсин? Масалан, "дебиторлик қарзлари", "кредиторлик қарзлари"ни ундириш деган ибора катта-катта йиғинларда ўн, юз марталаб такрорланса, матбуот саҳифаларида ўшанча марта ёзиляпти. "Девет" — лотинча бўлиб, "қарздор", "kreditum" ҳам лотинчада "қарз" маъносини англатади ва "дебиторлик қарзлари" дейиш "булканон" дейишнинг ўзи-ку!

Юқоридагилардан ким нимани қандай хоҳласа шундай ёзаверадиган, қўллайверадиган, бунинг учун улардан ҳеч ким масъулият сўрамайдиган давр келибдида, деган хулоса чиқариш мумкин. Агар бу ўтиш даврининг ўткинчи ўзига хослиги, дея кутилаётган бўлса, қаттиқ янглишиш юз бермоқда, чунки бугун шаклланиб, ғализ ва нотўғрилигича истеъмолга кириб қолаётган ном, атамалар эртага мутлақо тўғрилаб бўлмайдиган, аммо ҳеч бир қоидага сиғмайдиган даражага бориб етади. Баайни туғилганлик ҳақидаги гувоҳномалар, аттестат, паспорт, дипломлардаги масъулиятсизлик, балки саводсизларча бузиб, хато ёзилган ўзбекча исм-шарифларни бугун тўғрилаб ёзишнинг амалда ҳеч иложи йўқлиги каби.

Чумчуқни ҳам қассоб сўйгани маъқул. Шундай экан, нега ўша исмларни, иш қоғозларини ўзбек тили мутахассислари бир қур кўздан кечириб қўйишга таклиф этилмайдилар? Юқоридаги иллатлар болалаб бораётганининг иккинчи сабаби шу. Агар шундай қилинса, номлар, атамалар, алоқа ва иш қоғозларининг грамматик саводхонлиги ортса ортадики, асло камлик кўрмасди.

Мана шу жўнгина, ҳафсаладан эриниш тилимиз, бинобарин, элимизга ҳурматдан чекиниш эмасми?

Жумабой МУСАЕВ,
журналист

ОАВ ВАКИЛЛАРИ УЧУН “ОЛТИН ҚАЛАМ” ХАЛҚАРО ТАНЛОВИ

(Бошланиши 1-бетда)

Телекўрсатув (видеоматериал)лар учун: — видеоматериалларнинг давомийлиги 3 минутдан 30 минутгача бўлиши керак; — материал, ахборот ташувчи воситанинг қандай кўринишида бўлмасин, рангли тасвирда бўлса, мақсадга мувофиқ бўлади.

Радиоэшиттириш (аудиоматериал)лар учун: — материалларнинг давомийлиги 5 минутдан 30 минутгача бўлиши керак; — материал ёзилган аудиокассета ёки системали диск.

2.4. Ишга муаллиф тўғрисида қуйидаги маълумотлар илова қилинади:

— фамилияси, исми ва отасининг исми, профессионал фаолияти тўғрисида қисқача маълумот; — манзили, телефони; — паспортга оид маълумотлари.

3. ТАНЛОВНИ ЎТКАЗИШ ТАРТИБИ.

Танлов иштирокчиларининг ишларини етакчи журналистлар, жамоат ташкилотлари, жамғармалар, манфаатдор вазирлик ва идораларнинг вакиллари орасидан танланган халқаро ва республика экспертларидан иборат танлов ишларини кўриш ва баҳолаш бўйича жюри кўриб чиқади.

Ишлар қуйидаги мезон бўйича баҳоланади: мавзунинг долзарблиги, иш мазмунининг ижтимоий аҳамияти, материални етказишдаги аниқлик ва ўзига хослик, жанрнинг хилма-хиллилиги ва бошқалар. Ҳар бир иш беш балли система бўйича баҳоланади. Рағбатлантирувчи мукофотлар доирасидаги “Журналистика ривожига қўшган ҳиссаси учун” номинацияси бўйича ғолиблар жюри аъзоларининг оддий овоз бериш йўли билан аниқланади.

Ташкилий қўмитанинг доимий ишлаши кўзда тутилган. Унинг вазифаларига қуйидагилар киради: — танловни моддий-техник жиҳатдан таъминлаш; — танлов иштирокчиларининг ҳужжатлари ва материалларини қабул қилиш; — танлов иштирокчиларига хабар бериш. Жюри таркиби ташкилий қўмита томонидан белгиланади.

4. ҒОЛИБЛАРНИ МУКОФОТЛАШ.

4.1. Танловнинг асосий номинацияси бўйича ғолиблар “Олтин қалам” нишони ҳамда энг кам иш ҳақининг 150 баробари миқдорида пул мукофоти билан тақдирланадилар.

4.2. Танловнинг бошқа номинациялари бўйича ғолиблар дипломлар, статуэткалар ва энг кам иш ҳақининг 75 баробари миқдорида пул мукофоти билан тақдирланадилар.

4.3. Танлов натижалари оммавий ахборот воситаларида эълон қилинади.

4.4. Мукофотлар ҳар йили 3 майда тантанали равишда топширилади.

4.5. Мукофот бир шахсга такроран берилмайди.

Материаллар “Олтин қалам” танлови деб кўрсатилган ҳолда қуйидаги манзилга жўнатилади:

Ўзбекистон, Тошкент шаҳри — 700129, Навоий кўчаси 30-уй. 3-қават, 30; 35; 37-хоналар. Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси.

Телефонлар: ***144-37-87; 144-64-61; 144-64-62***

Факс: ***144-69-65***

Ташкилий қўмита

Жавоб

11 ҲОЛАТДА 897 МИНГ СЎМЛИК НАФАҚА НОҚОНУНИЙ ТАЙИНЛАНИБДИ

Жиззах вилояти прокуратураси томонидан Ғаллаорол тумани, Лалмикор қўрғони, “Дўстлик” маҳалласида яшовчи фуқаро А. Абдувоҳидовнинг “Ғўбдин” қишлоқ фуқаролар йиғини мансабдор шахслари томонидан нафақалар тайинланиши борасида йўл қўйилган қонунбузилиши ҳолатлари ва бу ҳақда мутассадди идораларга ёзган аризалари атрофлича текширилмаганлиги ҳақидаги аризаси кўриб чиқилди.

Аниқланишича, “Ғўбдин” қишлоқ фуқаролар йиғинининг 01.01.2004 йилдан, 01.01.2005 йилга қадар бўлган фаолияти Ғаллаорол туман прокуратураси томонидан, 01.01.2005 йилдан 01.07.2005 йилга қадар бўлган фаолияти вилоят Молия бошқармаси томонидан, 01.07.2005 йилдан 01.12.2005 йилга қадар бўлган фаолияти Ғаллаорол туман Молия бўлими томонидан тегишли мутахассислар иштирокида фуқаро А. Абдувоҳидовнинг аризаси ва туман Молия бўлими иш режаси асосида атрофлича текширилган.

Ғаллаорол туман прокуратураси томонидан ўтказилган текширишда фуқаролар йиғини томонидан 6 ҳолатда 262164 сўм нафақалар ноқонуний тайинланиб, уларнинг 164216 сўми тўлаб юборилганлиги, вилоят Молия бошқармаси томонидан ўтказилган текширишда 2 ҳолатда 129276 сўм нафақа ноқонуний тайинланганлиги, туман молия бўлими томонидан ўтказилган текширишда 3 ҳолатда 506035 сўм нафақа пуллари нотўғри тайинланиб, уларнинг 26635 сўми тўлаб юборилганлиги аниқланган.

Мазкур ҳолатлар юзасидан фуқаролар йиғини раиси Ш. Қаршиев, котиби Х. Усмонов туман меҳнат бўлими масъул ходими Ф. Усмоновалар интизомий жавобгарликка чақирилган, нотўғри тўланган нафақа пуллари йиғин раиси ва котибидан бюджетга қайта ундирилган ва нотўғри тайинланган нафақалар тўлашдан тўхтатилган.

П. НАЗАРОВ,
Жиззах вилоят прокурори, адлия катта маслаҳатчиси

Тадбир

НТТ ЯНГИ ЛОЙИҲАЛАР БИЛАН

Янги йилнинг дастлабки кунлариданоқ Нодавлат телекомпаниялари телетармоғи ижодкорлари ижод уммонига шўнғиб кетишди. Ўтган йил адоғида ўзининг бир йиллигини нишонлаган НТТ борган сари дастурларини такомиллаштириш юзасидан изланишлар олиб бормоқда. Февраль ойидан бошлаб, оригинал тарзда тайёрланадиган учта кўрсатув телетармоқ дастурлари қаторидан ўрин олади.

Яқинда пойтахтнинг “Бунёдкор” телеклубида ЎзНТТга аъзо ҳудудий телестанция журналистларининг ўқув семинари бўлиб ўтди. Унда ўтган йилнинг охирида Нодавлат ЭОАВни қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш жамоат фонди томонидан замонавий телеускуналар учун эълон қилинган тендерлар ғолиблари бўлган телестанциялар журналистлари иштирок этишди. Маълумот ўрнида айтиш кераки, мазкур ускуналар НТТ дастурларини бойитиш, информацион ва туркум муаллифлик дастурларини тайёрлашда фойдаланилади. Бу орқали телетармоқ дастурларининг ранг-баранглигини таъминлаш билан бирга ҳудудий телестанция ижодий ходимларининг ўзаро тажриба алмашинувига эришилди. “Мулоқот” (Қўқон), “Шаҳрисабз”, “Истиқлол” (Бухоро), “Ишонч” (Термиз), “Самарқанд-СТВ)”, “Тараққиёт” (Андижон), “Шарқ” (Наманган), “Марғилон”, “Қизилқум” (Навоий) телевидениелари журналитслари иштирокидаги семинар қизғин баҳс-мунозараларга бой бўлди.

Журналистлар февраль ойидан бошлаб НТТ каналларида намойиш этилиши мўлжалланаётган учта кўрсатув концепциясини муҳокамасида иштирок этишди. Гуруҳларга бўлинган ҳолда ишлаган журналистлар ўз концепцияларини ҳимоя қилишди. “Мозийдан садо” кўрсатуви бўйича “Истиқлол ТВ” бош муҳаррири Зилола Худойқулова йиғилганларга маълумот берди ва кўрсатувнинг тахминий режасини баён этди. Кўрсатув ҳажми 15 дақиқа бўлиб, унинг ҳужжатли фильм усулида тайёрлаш тавсия этилди. Муҳокама чоғида бу кўрсатувни тайёрлашда миллийлик, авваламбор ҳудуднинг қарашлари, ҳаттоки мусиқа ҳам эътиборга олиниши лозимлиги таъкидланди. Чунки Фарғонадаги обидани тасвирлашда Хоразм мусиқасидан фойдаланиб бўлмаганидай, водий наволари бошқа вилоят руҳига тушиши қийин. Шу билан бирга кўрсатувни тайёрлашда оригиналликка урғу беришга ҳам эътибор қаратилди. Кириш қисми, бошловчилик маҳорати, ўрганилаётган обиданинг сирлилигини таъминлаш ҳамда ўзаро уйғунлик юзасидан қатор таклифлар билдирилди.

“Уйғоқ кўнгиллар'' кўрсатуви бўйича “Самарқанд-СТВ” журналисти Рухсора Ғафурова маълумот берар экан, бу кўрсатувнинг мазмун-моҳияти ва долзарблиги юзасидан мулоҳазаларини баён қилди. Унга кўра одамлар орасида яшаётган ва қайсидир жиҳатлари билан улардан ажралиб турадиган, ўзгача хусусиятларга эга, сафдошлари, маҳалласи, шаҳри учун фойда келтираётган инсонлар ҳаёти ҳикоя қилинади.

“Илдизлар ва япроқлар” кўрсатуви эса азалдан сақланиб келаётган урф-одатлар, анъана ва қадриятларни акс эттиради. Бу ҳақида “Мулоқот-ТВ” бош муҳаррири Одилжон Ғофуржонов баён қилди. Анъаналарни миллий ҳунармандчилик билан ҳам боғлаш мумкинлиги айтиб ўтилди. Шу билан бирга, маросимларга катта эътибор қаратилиши кераклиги таъкидланди. Чунки ҳар бир ҳудуднинг ўзига хос одатлари мавжуд. НТТ аъзоларининг бутун мамлакат бўйлаб жойлашганини эътиборга оладиган бўлсак, бу самарали натижа бериши шубҳасиз.

НТТ дастурларини бойитишда фикрлар, қарашлар хилма-хиллигига катта эътибор қаратилади. Шундан келиб чиққан ҳолда ишонч билан айтишимиз мумкинки, янги кўрсатувлар халқимиз кўнглидан жой олади.

Қобулжон АҲМЕДОВ

Янгилик

XXI АСРДА — ГЛОБАЛ ТАЪЛИМ

Кейинги йилларда юртимизда хорижий мамлакатлар билан таълим соҳасида ижобий ҳамкорлик йўлга қўйилиб, маълум натижаларга эришилмоқда. Жумладан, БМТнинг ЮНИСЕФ ташкилоти ташаббуси билан Ўзбекистонда бир вақтнинг ўзида болалар таълим олишида муҳим ҳисобланган, барча элементларни ўз ичига олган ва таълим олиш жараёнига янги маъно ва мазмун киритадиган, арзон ва мақсадга мувофиқ бўлган таълим лойиҳасини мактабларга тадбиқ этиш бўйича ҳаракатлар бошланди.

Мазкур лойиҳа “Глобал таълим ташаббуси” деб аталган янги дастур бўлиб, у 1993 йили Торонто университетининг глобал таълим халқаро институтининг техник ёрдами асосида икки араб мамлакати таълим вазирлигининг қўллаб-қувватлаши асосида бошланган. Бу лойиҳада умумтаълим мактабларида ўқитишнинг анъанавий усуллари асосида таълим олаётган болаларнинг ўқишни ташлашлар сонини камайтириш учун ва ўз ишига қизиқиши суст ўқитувчиларни фаолликка ундаш мақсадида тобора ўзгариб бораётган жамиятда замонавий кўникма ва малакалар билан болаларни ўқитиш кўзда тутилган.

Глобал таълимни Ўзбекистон таълим тизимига тадбиқ этиш айни таълимни ислоҳ қилиш давридаги энг тўғри қарор десак, муболаға бўлмайди.

Ўзбекистон Республикаси ҳукумати ЮНИСЕФ билан ҳамкорликда “Глобал таълим” дастури лойиҳасини таълим тизимига тадбиқ этишда ҳамкорлик қилмоқда. Бу лойиҳа 2002 йилдан бошланиб, 2003 йилда Тошкент шаҳри, Тошкент вилояти, Фарғона ва Андижон, Сирдарё ва Қорақалпоғистон Республикасидаги тажриба (пилот) мактабларида қўлланила бошланди. Хўш, глобал таълим ўзи қандай таълим?

Глобал таълим халқ таълими ислоҳотлари асосида, давлат таълим стандартлари доирасида, яъни ўқитиш жараёнида болага дўстона муносабатда бўлиш, боланинг имконияти ва қобилиятларини қўллаб-кувватлаш, болага ўз қадриятлари ва ҳуқуқларини ҳимоя қилиш билан бирга турли миллат маданиятига ҳурмат билан қарашни ривожлантириш, бошқа одамларнинг ҳақ-ҳуқуқларини, ҳиссиётларини, маданиятини ҳурмат қилиш, ўқитиш жараёни фақат интерфаол усулларга асосланган таълимдир.

Шундай қилиб, глобал таълим боланинг тез ўзгараётган мураккаб жамиятда яшаши учун зарурий ҳаётий кўникма ва малакаларни шакллантирувчи истиқболли таълимдир. Унинг мақсади ўқувчиларни ҳозирги ва келажакдаги бир-бирига номутаносиб ривожланиб бораётган жамиятга тайёрлаб беришдан иборат. Чунончи, глобал таълим заминида жисм, қалб ва онгнинг бирлигини тарбиялдаш ётади, яъни ўқитишнинг марказида инсон туради.

Глобал таълимнинг дарсга тадбиқ этиш жараёни фақат интерфаол усулларда ташкил этилиб, ўқитувчи ва ўқувчи бирга ўрганадилар. Бунда ўқитувчи диктатор эмас, балки йўналтирувчи (фаселетатор) вазифасини бажаради. Ўқитувчи ўқувчини кенгроқ билим олишига имконият яратади, фақатгина дарсликдаги билимлар билан чегараланиб қолмасдан, балки ўз устида изланишни давом эттиришга, ўрганганларини таҳлил этишга, тўғри қарор қабул қилишга йўналтириб боради.

Глобал таълим ташаббусининг Ўзбекистон таълим тизимига тадбиқ этилишининг ўз тарихи бор.

Дастлаб, 2002 йил февраль ойида Марказий Осиё давлатлари таълим тизими раҳбарлари учун Олмаота шаҳрида профессор Девид Сельби томонидан лойиҳа мазмуни ва фалсафаси билан таништирилиб, халқ таълими тизимига тадбиқ этиш борасида ҳаракат дастури ишлаб чиқилди.

Глобал таълимни тадбиқ этиш, унинг таълимотини ўрганиб, дарс жараёнига сингдириш учун миллий гуруҳ тузиш мақсадида профессор Девид Сельби иштирокида 2002 йил июнь ойида Тошкент шаҳрида дастлабки семинар ташкил этилди.Декабрда танланган гуруҳ аъзоларига глобал таълим бўйича халқаро маслаҳатчи Лидра Ремака ўқув семинари ўтказди. 2003 йил январь ойида миллий гуруҳ аъзолари фаолият турларини ёзиш бўйича, февраль ойида Бишкек шаҳрида халқаро маслаҳатчилар томонидан глобал таълим лойиҳаси ва унда ўқувчилар фаолиятини баҳолаш юзасидан ва бу борада техник кўрсатмалар яратиш мақсадида ўқув семинари ташкил этилди. 2003 йил декабрь, 2004 йил март, 2005 йил май ойларида Фарғона, Андижон, Сирдарё, Тошкент вилоятларидаги пилот мактаблар бўйича лойиҳа ва ўқувчиларни баҳолаш мониторинги ўтказилди.

Қўлланилаётган ишлар асосида иштирок этаётган мактаб ва ўқитувчилар фаолияти миллий жамоа ва халқаро экспертлар томонидан кузатилиб, таҳлил этилади ва лойиҳа иши миллий жамоанинг ҳаракатдаги семинарларида кўриб чиқилади. Тажриба (пилот) мактаблардаги ўқитувчиларга доимий методик ёрдам бериб борилади. Бу жараёнда ўқитувчининг ўрни қандай? Глобал ўқитувчи ким ўзи? — деган табиий савол туғилади.

У этник гуруҳ, яъни миллат миқёсида эмас, балки жаҳон даражасида фикрлайди, маданият, миллий истиқбол билан қизиқади, келажакка ўтмиш орқали назар солиб, ҳозирги кун ривожланишига ҳисса қўшади. У нафақат билимларни етказувчи, балки дўстона ва ижобий муҳит яратувчи, ўқувчи ҳис-туйғулари, фикрларига жиддий эътибор бериб, мақтов билан муносабат билдирувчи, дунёга ҳар бир ўқувчи назари билан қаровчи мураббийдир.

Хуллас, бундай ўқитувчига қўйиладиган талаблар алоҳида Низом билан ишлаб чиқилган.

Глобал таълимни таълим тизимига тадбиқ этишда Ўзбекистон Республикаси таълим тизимининг педагогларидан ташкил этилган миллий жамоанинг ўрни каттадир, чунки миллий жамоа аъзолари глобал таълим ғоялари сингдирилган дарс ишланмаларини Ўзбекистон таълим тизими талаблари доирасида ишлайдилар, фан ўқитувчиларига глобал таълим асосида дарс ўтиш усулларини қўллашда амалий ёрдам берадилар.

Миллий жамоа аъзолари ташкил этилган ҳаракатдаги семинарларда ўз малакасини ошириб бориб, келгуси ишларни режалаштирадилар. Шу мақсадда 2005 йилнинг 14-17 сентябрь кунлари миллий жамоа навбатдаги семинарини ташкил этиб, глобал таълимни тадбиқ этилишининг 3-босқич вазифаларини белгилаб олди.

Гулфира ВАЛИЕВА,
республика Таълим маркази сектор бошлиғи

Тонги «радиогимнастика»

А.ҲАКИМОВ чизган

Акс-садо

Эркак ва аёл мунозараси тарзида тайёрланган мақола эълон қилингач, муштарийлардан турли даражада таассуротлар воқе бўлди. Баъзилар муаллифга “Одам Атодан қолган муаммога ечим топмоқчи бўлибсиз-да”, тарзида писанда қилган бўлса, кўпчилик долзарб, етилган муаммо кўтарилганини эътироф этди. Лекин ҳамма бир масалада якфикр бўлди: «Нуль тимсоли жуда ўринли топилибди. Бунақа қиёс унча-бунча буюк файласуфнинг тафаккуридан ўтмаган эди. Муқоясани қарангки, агар нулни рақам олдига қўйса, рақамнинг қиммати пасайиб кетаверади (01,001 каби), нулни рақамдан кейин қўйса, рақамнинг қиммати ошиб кетаверади (10,100 каби). Шу математик сонларда ҳам қандайдир ҳаёт фалсафаси акс этгандек.»

Тўғри, жамиятда эркак-аёл муносабатлари, аёлнинг ўрни масаласи янги мавзу эмас. Бироқ замон ва макон нуқтаи назаридан олиб қаралса, бу мавзу асло эскирмас экан. Олайлик, бу масалада ўтган асрда ёки олдинги ўн йилликда аҳвол бошқачароқ бўлган. Ёхуд, мисол учун, Япониядаги аҳвол билан Мўғулистондаги манзара бир хил бўлмаганидек, бизнинг юртимизда ўзига хос муаммолар мавжуд. Шу нуқтаи назарлардан олиб қаралса, газетада кўтарилган мавзу ҳар доим янги ва долзарб бўлиб қолаверади.

Мақолага аҳолининг энг таъсирчан ва ҳаракатчан қатлами — ёшлар, аниқроғи — талабалар биринчилардан бўлиб муносабат билдирдилар. Гарчи уларнинг фикрларида чуқур мушоҳада етишмаса-да, аммо бир кўришдаёқ кишини жиғига тегадиган ҳолатлар юзасидан эҳтирос билан мушоҳада юритганлар. Эҳтиросларсиз ҳақиқатга эришиб бўлмайди, деган гап бор. Демак, қуйида эълон қилинаётган муносабатлар ҳам қаламга олинган мавзунинг моҳиятини чуқур илдизи билан тасаввур қилишга қилади. Сиз ҳам улар билан танишиб чиқинг ва мулоҳаза юритинг. Музокара эса давом этади. Сиз, муштарийлардан аҳволни тўла акс эттиришга хизмат қиладиган ҳаётий лавҳалар, салмоқли мулоҳазалар кутиб қоламиз.

“НУЛЬ РАҚАМИ НЕЧЧИГА ТЕНГ?”

“Hurriyat”, 2005 йил, 14 декабрь

БЕЛГА БЕЛБОҒИНГИЗ БОҒЛАНГ, ЙИГИТЛАР

Кўча-кўйда “аёллар дунёни қўлга оляпти” деган гапларни кўп эшитамиз. Аёлларнинг жамиятимизда аҳамиятли ўринларни эгаллаётгани қувонарли ҳолат, албатта. Айниқса, ишлаб чиқариш, таълим соҳасида фаолият юритаётган тадбиркор, ишбилармон, ўқимишли аёллар ҳақида гап борганда, беихтиёр, уларга таҳсинлар ўқиймиз. Аммо тирикчилик важидан кўча-кўйда, бозорларнинг дуч келган жойида чайқовчилик қилаётган аёллар ҳақида нима дейсиз?

“Халқнинг турмушини билмоқчи бўлсанг, унинг бозорини кўр,” — деган экан бир аллома.

... Ўшанда якшанба эди. Қўйлиқ шоҳ бекатига тушсам, аллақандай “томоша”нинг устидан чиқдим. Қизиқсиниб, “томошабинлар” орасидан “саҳна”га мўраладим: даврада икки аёл бир-бирини юмдалар эди. Сабаби эса аёллардан бири шоҳ бекатдан чайқовчилик учун эгаллаган жойга бошқасининг талабгор бўлгани экан. Томошага ҳакамлик қилаётган эркаклар эса охирини зўр қизиқиш билан кутишарди. Бу хил томошалардан кўзи пишган айрим одамлар доимий ишлари билан банд.

Томошадан сўнг ёдимга бир пайтлар менда исён уйғотган бир ёш шоирнинг “Қизлар асли бозор учун яралган” деган мисраси тушди. Ва яна беихтиёр буюк саркарда Жалолиддин Мангуберди онаси ва рафиқаси ўзгалар қўлида хор бўлмаслиги учун қўллаган тадбирини эсладим.

Ўзларининг буюк латофат соҳибалари эканликларини унутаёзган бундай аёлларнинг кўпаяётганига сабаб нима экан?

Маълумки, комил инсонни тарбиялаш — давр талаби. Орамизда ҳар томонлама комилликка интилаётган ёшлар бисёр. Аммо аксарият вақтини бекорчи ишлар учун, “Internet club”ларда, қишлоқ жойларида эса “Нардахона”ларда ёхуд кўчаларни “гуллатиш”га сарфлаётган ёшларимизнинг сони ҳам анчагина.

Хўш, ўз вақтини бекор ўтказаётган бундай ёшларнинг келажаги қандай бўлади? Улар ўз оиласини тўла маънода иқтисодий таъминлай олишармикин? Бу каби муаммолар нафақат ишсиз ёшлар, балки талабалар орасида ҳам учрайди.

Азиз йигитлар, белга белбоғларни маҳкам боғлаш пайти келмадимикин?!

Ситора ТОЖИДДИНОВА

БЕЛДА БЕЛБОҒИ БОР

Бизнинг мусулмонча эътиқодимизча, аёл, албатта, эркакнинг бўйсунувчиси бўлиши лозим. Аслида, белини боғлаган йигитларимизнинг қабиҳ йўлларга киришининг сабаби шайтонга бўйсунган қизларимизнинг борлигидир. Ҳамиятли ўзбек қизларининг бундай очиқ юриши — фожеа. Биз ожиз бандалармиз. Эркакларнинг қайси йўлдан кетиши биринчи галда аёлларимизга боғлиқ.

Беш бармоқ баравар эмас. Бу гаплар ҳамма қизларга ҳам тааллуқли эмас. Фахрланса арзийдиган ориятли, иффатли қизларимиз бор. Айтмоқчиманки, эрни эр қиладиган ҳам... хотин!

Шоҳид АСЛОНОВ

УЙҒОНАЙЛИК, ЙИГИТЛАР!

Умуман олиб қараганда, аёлларнинг мардикорликка чиқишида эркакларнинг ҳам айби бор.

Баъзи йигитлар билан гаплашсам, улар умуман замонни англаб етмаган. Кетмон чопишдан бошқа ишга уқуви йўқ. Бу йигитларни ким ҳам масъулиятли ишга қабул қилади.

Эсимда бор, тарих дарси эди. Амир Темурнинг ҳаётини ўқитувчимиз чалама-чатти сўзламоқда. Кимгадир Тарағай исми қизиқ туюлди, шекилли, домладан шу исмга изоҳ беришни сўради. Домланинг билағонлиги тутиб, Тарағайнинг отаси у туғилган кун саҳарда чодирдан чиққанлиги ва қамишда сайраб турган тўрғайни кўриб, Тарағай исмини ўғлига берганини айтди. Биз шу каби хотиралар билан улғайдик. Балки аёлларнинг кўчага чиқиб кетишига тарих, боболар ҳаётини билмаслик, шу туфайли миллий ғурур, орият, виждон тушунчаларининг палағда ҳолда шаклланганi ҳам сабабдир.

Сирожиддин МАМАЖОНОВ

ЭРКАКЛАРГА БОҒЛИҚ

Тўғри, бугун ҳар бир жабҳада аёллар, хотин-қизларнинг ўрни бор. Аммо бу чегарада бўлиши, жамиятда салбий ҳолларни келтириб чиқармаслиги йигитларга боғлиқ. Умуман, ҳар бир виждонли, ғурур-эътиқодли эр йигитлар, эркаклар ҳеч қачон ўз аёлларини, опалари-сингилларини бу даражадаги тубанликка юз тутишларига йўл қўймайдилар. Аёлларимизнинг чайқовчилик, мардикорлик, фоҳишалик қилишлари, қизларимизнинг урф деб ярим-яланғоч юришларининг олдини олиш дадаларимиз, ака-укаларимиз зиммасида деб биламан. Белбоғ ҳақиқий эр йигитда бўлади. Ўзбекмиз! Тупроғимиз муқаддаслиги белбоғингиз қадри билан азиз, ўғлонлар.

Дилафрўз ҒАЙБИЕВА

КУМУШ НЕГА ХАФА?

Кеча тушимга Кумушбиби кирибди. Сочлари товонига тегай-тегай дейди, эгнида хон атлас, лекин жуда хафа. Мен ундан сабабини сўрасам, хўрсиниб, бир сўз деди. У сўзни айтсам, қизлар мендан хафа бўлишади, айтмасам...

Замона зайли бўлса керак ёки давр талабими, бугунги кунда ҳақиқий ўзбекнинг сочи узун санамларини кўриш қийин бўлиб қолди. Ўзбек қизи ой рухсори, зулукдек қора қош-кўзлари, ипакдек майин ва узун сочларсиз бекаму-кўст бўла оладими? Балки бўла олар, лекин соч миллийлигимиз, урф-одатимиз ва руҳиятимизни, бизнинг ким эканлигимизни кўрсатувчи бир омил эмасми?

Эндиликда қизларимизнинг бироз эътиборсизлиги ёки иродасизлиги сабаб уларнинг сочлари пастга эмас, аксинча, юқорига қараб ўсаётгани одамни ажаблантиради.

Яқинда бир қизни кўриб қолдим. Бир ой олдин унинг сочларини кўриб қанчалар қувонган бўлсам, энди шунча хафа бўлдим. У билан олдиндан танишлигим сабаб, ундан сочингизни нега кесдингиз, десам нима деди денг?

“Сочи узуннинг ақли калта”, — дейишади. Мен сочдан кўра ақлни ўстириш муҳим, деб ўйладим. Бундан ташқари одамлар ташқи кўринишимга қараб баҳо беришса, ким ҳам ўз эътиборини ташқи қиёфасига қаратмайди, дейсиз. Яна сочни ўстириб, қандай турмаклашни билмай, бошни қотириб ўтиргандан кўра озгинаю созгина бўлгани яхши эмасми?”

Балки бу фикрларда ҳам жон бордир. Лекин менинг фикру ожизимча, йигитлар узун сочли қизларга ҳавас билан қарашади. Бунга ўша танишим нима деркин?

Аслида, у қиз ақлни ўстириш учун сочларимни кесдим эмас, аксинча “Мода” кетидан қувдим, Европача маданиятга тақлид қилдим, деганида тўғрироқ бўлар эди.

“Мода” кетидан қувиш шу тақлид давом этаверса, миллийлигимиз, маданиятимиз ва урф-одатимиз бироз қолоқлашиб қолмасмикин? Қизларнинг соч ўстиришга бўлган эътиборсизлиги “Сочи узун санам”ларни суратларда кўриш ва эртакларда эшитиш мумкинлигидан чўчийман.

Кумуш опам эса хафаликларича қолаверадилар.

Жасур ҚЎЗИБОЕВ

Мулоҳаза

АДАБИЙ ТИЛГА ЭЪТИБОР ЙЎҚ

Аллоҳ насиб этган экан, ЎзДЖТУ халқаро журналистика факультетига ўқишга кирдим. Дарсларда ўзбек адабий тили меъёрларига қандай амал қилинишини анчадан бери кузатаман. Афсуски, бўлажак журналистлар тайёрлайдиган ушбу масканда тилга эътибор кўнгилдагидай эмас.

Қизиқ бир ҳол. Вилоятлардан келган талабалар одатда олийгоҳ остонасидан ҳатлагач, шеваларини тарк этиб, адабий тилда гаплашишга тиришадилар. Тошкентлик талаба ёшларнинг аксарияти эса аудиторияда бемалол ўз шеваларида гапираверерадилар ва буни мутлақо табиий деб ҳисоблайдилар. Баъзи жонкуяр устозларимизни истисно қилганда, ҳеч ким уларни инсофга чақирмайди. Талабалар-ку майли-я, домлаларнинг маърузаларида ҳам ярим русча иборалар, ғализ жумлалари қулоққа чалиниб қоладики, тушунолмай хуноб бўласан киши. Нима эмиш, керакли ўқув қўлланмалари йўқлиги сабаб маърузалар интернетдан олиб таржима қилинармиш. Ахир таржима қилинган матн аудиторияга етказилишидан бурун таҳрир этилиши керак эмасми?! Журналистика факультетидаги аҳвол шу даражага етган экан, бошқа олий ўқув юртлари тўғрисида гапириш ҳам ортиқчадек туюлади.

90-йилларнинг бошларида ҳозирги Ўзбекистон Миллий университетини тамомлаган бир акамизга шуларни айтиб ёзғирганимда у “Биз ўқиган кезлар дорулфунун аудиторияларида ўзбек адабий тили мезонларидан четга чиқиш айб саналарди, домлалардан ҳам шуни қаттиқ талаб қилардик” деб қолди. Дўппини бошдан олиб ўйлашга мажбур қиладиган гап эди бу. Нима, 90-йиллар бошларида ёшлар биздан кўра ориятлироқ эдими?! Ёки борган сари ҳафсаласиз, бепарво бўлиб қоляпмизми? Наҳотки, “Давлат тили тўғрисида”ги Қонуннинг бажарилиши йилдан йилга сустлашаётган бўлса?!

“Йўл қоидасини бузган одамга жарима солинадию, тил қоидасига риоя қилмаган киши жазосиз қолади. Ҳолбуки, тил қоидасини бузиш оғирроқ оқибатларга олиб келади”, деган эди закий адибимиз Абдулла Қаҳҳор. Дарҳақиқат, миллий тилга ҳурмат сақлаш-сақламаслик жиноий ёки маъмурий жавобгарликка сабаб бўлмайди, бу ҳар бир ўзбекнинг виждони ҳукмига ҳавола этилган. Шуниси аниқки, юрагида миллий ғурур туйғуси бўлмаган инсон буни ҳазм қилиши мушкул. Демак, аввало миллий ғурурни уйғотиш лозим. Бунинг учун эса биринчи навбатда оила ва мактаб, қолаверса, олий ўқув даргоҳлари масъулдир.

Албатта, бу ишда матбуот, ТВ ва радионинг ўз ҳиссаси бўлиши лозим. Лекин афсуски, тилимиз муаммоларидек умуммиллий масалалар ҳам йилда бир марта — фақат тил байрами арафасида тилга олинадиган бўлиб қолди.

Ойбек МЎМИНОВ,
ЎзДЖТУ талабаси

Дараклар

ПИНОЧЕТ ОИЛАСИ ҲИБСГА ОЛИНДИ

Сантьягода Чили собиқ диктатори Аугусто Пиночетнинг хотини ва тўрт фарзанди ҳибсга олинган. Улар коррупция ва даромадларини солиқдан яширганликда айбланяпти.

Аслида мазкур воқеалар ортида Пиночетнинг чет эллардаги миллионлаб доллар қўйилган яширин ҳисоб рақамлари ишининг давоми экани айтилади таҳлилларда.

Суд мулозимлари собиқ диктаторнинг беш фарзанди устидан иш қўзғатилганини иддао қилишяпти. Аммо улардан тўрттаси ҳибсга олинган. Пиночет меросхўрлари миллионлаб доллар пул учун сохта солиқ декарацияларини тўлдирганликда ҳам айбланяпти. Хуллас, "Емоқнинг қусмоғи бор" деганлари шу бўлса, не ажаб.

ЧЕРНОГОРИЯДА ФАЛОКАТ

Черногорияда анчагина киши билан йўловчи поездининг 100 метрдан жарга қулаб тушгани хабар қилинади ахборотларда.

Охирги хабарларда Сербия ва Черногория давлат жанубидаги мазкур фалокатда 39 кишининг қурбон бўлгани, 140дан ортиқ кишининг турли тан жароҳати олгани айтилади. Аммо қутқарув ва қидирув ишларини олиб бораётган ҳукуматга тегишли кучлар қурбонларнинг бундан ортиқ эканини айтмоқда. Фалокат 23 январь куни кечқурун Черногория пойтахти Подгорицадан 15 чақиримча узоқдаги Биоче аҳоли пункти ҳудудида содир бўлди. Поезд йўлидан чиқиб кетган ва қарийб 100 метрли жарга қулаган. Дастлабки текширувлар поезд тормоз тизимининг ишдан чиққани фалокатга сабаб бўлганини тасдиқлаяпти. Фалокат чоғида поездда 200 га яқин йўловчи ва улар орасида мактаб ўқувчиларининг кўп бўлгани айтиляпти. Ўқувчилар таътилдан кейин тоғдан уйларига қайтаётган бўлишган.

Бош вазир ўринбосари Мирослав Иванишевич фалокат сабаб мамлакат транспорт вазирининг истеъфога чиққани ҳақида баёнот берди. Шунингдек мамлакатда уч кунлик мотам эълон қилинган.

ЭРОН РОССИЯ ТАКЛИФИГА РОЗИ БЎЛДИ

Расмий Теҳрон таклифларига баъзи тузатишлар киритилса Россия ҳудудида уранни бойитиш масаласини ижобий ҳал этиши мумкин, дейилади ГФР ташқи ишлар вазири Франку-Валтер Штайнмайерга Эрон раҳбариятининг Россия ҳудудида уранни бойитиш масаласи бўйича музокаралар олиб боришга тайёр экани битилган номасида деб ёзади Spiegel журнали.

Шу билан бирга Теҳрон қўшма корхона таъсисчиси сифатида кейинчалик Хитойнинг ҳам қўшилишига эришишни мақсад қилган.

Spiegel маълумотларига қараганда сўнгги ҳафта ичида Германия канцлери Ангела Меркел хоним АҚШ президенти Жорж Буш ва БМТ раҳбари Кофи Аннан билан бир неча марта телефон орқали махфий мулоқот қилган.

Мулоқотларда асосан Эроннинг ядро дастури ва бунинг натижасида юзага келиши мумкин бўлган вазият муҳокама қилингани, шунингдек Россия иштирокида Эронни тизгинлаш масалалари кўриб чиқилгани айтилади журналда. Москва вақтни ўтказмай Эрон билан уранни қайта ишлаш ва бойитиш бўйича тузилажак қўшма корхона учун ишлаб чиқариш бинолари топиб қўйган. Бу ҳақда "Росатом" раҳбари Сергей Кириенко маълумот берган.

ИРОҚДА ЯНГИ ЙЎҚОТИШЛАР

Ироқда миналаштирилган автомобилнинг портлаб кетиши оқибатида икки АҚШ ҳарбийси вафот этди.

АҚШ ҳарбий қўмондони маълумотига кўра, жангари портловчи мосламалар ўрнатилган машинада ўзини ўзи портлатиб, яқинида турган ҳарбийларга катта талофат етказди. Қўпорувчилик Ироқ пойтахти Бағдоддан 240 километр жанубда жойлашган Хакланийя шаҳрида амалга оширилди.

Ўтган йил давомида Ироқда АҚШнинг жами 844 нафар ҳарбий хизматчиси вафот этди, дея хабар беради "РИА Новости" ахборот маҳкамаси.

Азиза НАСРИДДИНОВА
тайёрлади

Саломатлик

ТАШВИШГА АСОС БОРМИ?

"Парранда гриппи" ҳозирда ҳаммани бирдек ташвишга солаётган касаллик десак, муболаға бўлмайди. Айни пайтда оммавий ахборот воситаларида ушбу юқумли касалликнинг янги ўчоқлари пайдо бўлаётгани тўғрисида бонг урилмоқда. Биз учун энг яқин касаллик ўчоғи Туркиядир. Бу ерда кундан-кунга парранда гриппи билан касалланганлар сони ортиб бормоқда. Ачинарлиси бу касаллик оқибатида ўлим ҳолатлари ҳам кузатилмоқда. Туркия қишлоқ хўжалиги вазирининг берган маълумотларига кўра, мамлакатдаги 81 вилоятдан 11 тасида паррандалар орасида қуш тумови аниқланган ва яна 14 тасида борлиги таҳлил қилинаётганлигини айтган. Ҳозирча 350 мингдан ортиқ қушлар ўлдирилган. Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти қуш тумови энг кўп Шарқий Осиёга таҳдид солаётганлигини ва етарлича чора-тадбирлар кўрилмаса глобал нохуш оқибатларга сабаб бўлиши мумкинлигини айтган. БМТнинг шу касалликка қарши курашувчилари фикрига кўра, касалликка қарши курашиш учун мамлакатлар ва халқаро ташкилотларга 1,5 миллиард долларга тенг ёрдам берилиши керак ва бунда донор мамлакатлар саҳийроқ бўлишлари лозим. Дунё бўйлаб касалликка қарши ҳимоя чоралари кўрилаётганлигига қарамай вирус ҳали мисли кўрилмаган ёмон оқибатлар келтиришига асос борлигини айтишган. Европа Иттифоқи ҳам Туркиядан парранда гўшти келтиришни таъқиқлаган.

Ҳеч ким бу касаллик бизни четлаб ўтади деб, кафолат бера олмайди. Шунинг учун кўплаб давлатларда бунга қарши ҳимояланиш чора-тадбирлари кўрилмоқда. Шу жумладан Ўзбекистонда ҳам.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2005 йил 5 август ва 13 октябрда қабул қилинган қарорларига асосан, Республикамиз ҳудудига Россия, Қозоғистон, Болгария, Руминия ва Туркиядан тирик уй паррандаси, унинг гўшти, тухуми ва ундан тайёрланган маҳсулотларни олиб келиш вақтинча ман этилган.

Ушбу хавфни юқумли касаллик грипп касаллиги турига киритилгани бежизга эмас. Негаки, унинг кўринишлари кўплаб ўткир респираторли вирусли инфекциялар ва грипп касаллигига ўхшаб кетади. Жаҳон амалиёти шуни кўрсатадики, ушбу касалликларга нисбатан қўлланиладиган профилактика чоралари организмни "парранда гриппи"дан ҳимоя қилиш имконини беради. Шуларни инобатга олиб Ўзбекистонда ҳозирги мавсумда ўткир респираторли вирусли инфекция ва грипп тарқалишининг олдини олишга оид ишлар кучайтирилган. Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳузурида ушбу касалликларга қарши курашиш бўйича республика штаби кечаю кундуз ишлаб турибди. Ва бу каби тузилмалар вилоятларда ҳам яхши ташкил этилган. Бундан ташқари, аҳолини эмлаш ишлари йўлга қўйилди ва бугунгача 250 мингдан ортиқ киши эмланди.

Ўзбекистон давлат чегаралари қўшни мамлакатлар ҳудуди билан кесишган жойларда, шунингдек, аэропортлар ва темир йўл бекатларида жойлашган 96 та санитария-назорат пунктининг ҳаммаси аниқ тартибда ишлаб турибди. Бу пунктлар ходимлари республикамизга келаётган йўловчилар соғлигини назорат қилади ҳамда божхона хизматлари билан ҳамкорликда ҳудудимизга ҳукумат қарорига биноан турли мамлакатлардан экспорт қилиниши вақтинча таъқиқланган озиқ-овқат маҳсулотлари олиб келишнинг олдини олади. Эслатиб ўтиш жоизки, бугун мамлакатимизнинг паррандачилик саноати аҳолимизни товуқ гўшти ва ундан тайёрланган маҳсулот билан деярли тўлиқ таъминлай олади.

Ҳимоянинг энг асосий "қуроли" — бу профилактикадир. Шундай экан санитария-гигиена қоидаларига риоя қилинса, ҳар қандай юқумли касаллик, жумладан "парранда гриппи"нинг ҳам олдини олиш мумкин бўлади. Санитария-эпидемиология ва ветенария хизматлари томонидан ўтказилаётган доимий мониторинг тадқиқотларидан маълум бўлдики, мамлакатимизда бу касаллик билан касалланиш ҳоллари йўқ. Бу ишни шу зайлда давом этиши учун нафақат шифокорлар ва ветеринарлар, балки кенг жамоатчилик ҳам иштирок этиши лозим.

Равшан ТОШМУҲАМЕДОВ,
ЎзДЖТУ халқаро журналистика факультети талабаси

Суҳбат

"СОҒИНЧ" СОҒИНТИРГАН СОЗАНДА

ТТVнинг "Соғинч" туркум кўрсатувларидан бири ноёб истеъдод соҳиби — созанда Алексей Султоновнинг ҳаёти ва ижодига бағишланди. Биз кўрсатув муаллифи Олимжон Пардаевга бир неча савол билан мурожаат этдик.

— Олимжон ака, газетхонлар учун Алексей Султоновнинг шахси ва ҳаёти ҳақида қисқача маълумот берсангиз?

— Бу инсон ҳақида сўзлаш оғир, лекин назаримда унинг шижоати, мунгли ва бахтиёр онлари ҳақида соғиниб сўзлаш инсоний бурчимиз ҳамдир. Ахир Алексей Султонов XX асрнинг фавқулодда ўзига хос ва бетакрор истеъдод соҳиби — пионивачиси эди.

Алексей санъаткорлик муҳити ҳукм сурган оилада туғилди, вояга етди. Ота-онасини мусиқашунос десак, бувиси таниқли саҳна устаси Замира Ҳидоятова бўладилар. Успенский номидаги мактаб-интернатда таҳсил олган. Ўша кезлар, аниқроғи, 1975 йили буюк Моцарт асарларини ижро этиб қатнашган концертининг ўзидаёқ Султонов тингловчиларни лол қолдирган.

Шундан сўнг ёш иқтидорли ижрочи ижросида бирин-кетин Бетховен, Рахманинов, Чайковский концертлари янграй бошлади. Албатта, фаолиятнинг бундай жўшқин муқаддимаси кўпгина юлдузлар ҳаётида учраб турадиган ҳол. Алексей эса бошқалардан фарқли ўлароқ, ажойиб муқаддимани йилдан йилга ривожлантирди, муваффақият устига муваффақиятларга эришаверди. Ҳатто "юксак маҳорат соҳиби", "артистлик келажаги порлоқ", "ажойиб истеъдод эгаси" мазмунидаги таъриф-тавсифлар ёзила бошланди.

Албатта, ҳамиша катта истеъдод эгаларининг ҳаёти силлиқ кечмаган. Алексей Султоновнинг ҳаёти ҳам бундан мустасно эмас. Мисол учун, 1995 йили мусиқани тинглаш ва мусиқани ўзича идрок этиш борасида ўзининг ноёб қобилиятини намойиш қилади. Йиғилганларнинг ҳайрати чексиз эди. Бироқ ноодатий талқин бор-йўғи иккинчи ўринга муносиб кўрилади. Зални тўлдириб ўтирган тингловчилар ҳайъат аъзоларининг нохолислигига зид равишда қарийб ярим соатгача тик туриб Алексейни олқишлайдилар ва Султонов томошабинлар мукофоти билан тақдирланади.

— Фильм учун маълумотларни топиш қийин бўлмадими, уларни топишда кимлар сизга яқиндан ёрдам беришди?

— Яқинда Алексей Султонов юбилейига бағишланган кеча бўлиб ўтган эди, кўпроқ ўша ерда маълумотлар йиғиб олдим. Опаси Наргизани ва кеча қатнашчиларининг эсталиклари, мулоҳазаларидан унумли фойдаландим. Шу аснода ишга шу қадар шўнғиб кетдимки, очиғини айтадиган бўлсам, мен учун анча нотаниш бўлган мумтоз европа санъати ва унинг ижрочилигига қизиқиб қолдим. Мана шу санъат бобида етуклик мақомига етишган ўзбек фарзанди — ўғлони борлигидан фахрландим. Буни қаранг, Алексей 3 ёшлигида куй чалишни бошлаган экан. Опасининг таърифлашича, Алексей ўша ёшида бирон бир киши куйларни нотўғри чалса, "нотўғри чалаяпсан" деб огоҳлантира туриб йиғлаб юборар экан... Бошқа бир мисол: нуфузли конкурс чоғида ногаҳон Алексейнинг иккита бармоғи синиб қолади. Унинг мусобақадаги иштироки хавф остида қолади. Бироқ иродада, ўз санъатига фидойилик устун келади, яъни Алексей гипсни ечиб ташлаб, саҳнага чиқади ва танлов ғолиби бўлишга эришади.

Хуллас, ўша юбилей кечасида Наргиза менга унинг концерти чоғида суратга туширилган видеотасмалардан фойдаланишимга рухсат берди. Улардан "Соғинч" фильмида унумли фойдаландим.

— "Соғинч" туркумидаги кўрсатувингиз ҳақида қисқача тўхталсангиз?

— Бу кўрсатув олти йилдан бери эфир юзини кўрмоқда. Туркум уч йўналишдан иборат, яъни: "Соғинч", "Эътиқод" ҳамда "Тошкент ва тошкентликлар" деб номланади.

"Соғинч" кўрсатувида асосан вафот этган буюк ижодкорларни эслаб ижодларини ёритишга ҳаракат қиламиз.

— Фильмда Алексейнинг оғир касалликка чалингани ҳақида сўз борди, шундайми?

— Ҳа, 2001 йил Алексей учун жуда оғир кечган. Ўша йили унинг миясига қон қуйилиб, оғир хасталикка учраган. Бироқ ундаги ирода уни мусиқадан ажрата олмади. Ногиронлигига қарамай фортепиано чалишни тарк этган эмас.

— Кўрсатув кўпчиликнинг оғзига тушди, "Соғинч" Алексей Султоновдек улкан истеъдод соҳибини соғинган мухлислар қалбидаги соғинч ҳисларини қайта уйғотиб юборганини айтишди.

— Тўғрисини айтсам, фильм бу даражада кўпчиликнинг назарига тушишини кутмагандим. У намойиш этилгач, таниш-нотанишлардан қўнғироқлар кўпайиб кетди.

Фильмни такрор намойиш этишимизни сўрашди. Юқорида айтдим-ку, ўзим Ғарб мумтоз мусиқасидан бирмунча йироқман, лекин Алексей Султонов ижодини ўрганиш, у ҳақда фильм яратиш асносида бу юксак санъат мени ҳам ўзига ром этди. Худди шундай ҳолат кўпчилик томошабинларда ҳам кечганини эшитиб қувондим, албатта.

Бу каби севинч ва олқишлар нафақат менинг, балки фильм ижодкорларининг, студиямизнинг жонкуяр раҳбари, фильм яратилишида астойдил жонбозлик кўрсатган Неъмат Саидхоновнинг меҳнатлари маҳсули эканлигиним айтишга бурчлиман.

... Алексей Султонов таваллудининг 36 йиллигини нишонлашга бор-йўғи бир ой қолганда тақдир унга ҳаётни раво кўрмади... Унинг ноёб иқтидори "тошкентлик буюк истеъдод соҳиби" номи билан юртдошлари, устозлари қалбида ўчмас из қолдирди.

Камола КАРИМОВА,
Гўзал САИДАҲМЕДОВА
суҳбатлашди

Юбилей

ТЕМУРИЙЛАР

Манбаларда Темурийлар насабномаси (генеалогияси) илк маротаба Шоҳруҳ Мирзо саройида тузилгани ҳақида маълумотлар мавжуд. Шунингдек, ўша замон тарихчилари йўл-йўлакай уларнинг қариндошлик муносабатларини қайд этиб ўтганлар. Кейинчалик ҳам бу юмуш тўхтаб қолмаган. Насабномалар тузилган, турли кўринишдаги шажаралар нашр этилган. Бу борадаги энг кейинги мукаммал тадқиқотлардан бири сифатида йирик тарихчи олим, марҳум Турғун Файзиевнинг "Темурийлар шажараси" (Тошкент, "Ёзувчи", 1995 й) асарини кўрсатиб ўтиш лозим.

Менга раҳматлик Турғун ака билан кўп марталаб суҳбатлашиш насиб этган. Бу нодир инсондаги фазилатларни кўриб, илм аҳли, — у тошкентликми, қишлоқими — бир хил — хокисор, камсуқум ва беозор бўлишига ишонганман. Домла чинакам фидойи, таъмаю изтаталабликдан йироқ покиза инсон эди.

"Темурийлар шажараси" китоби олимнинг эътиқоди маҳсули ўлароқ, узоқ йиллик тадқиқотлари натижасида юзага келган. У замонларда тарихий мавзулар қатағон қилинган эди. Китобнинг сўзбошисидаги "... Ҳазрат Соҳибқирон Амир Темурга бўлган эҳтиромим ўлароқ, "Фарзандларимга мендан хотира бўлиб қолар", деган умид билан мазкур асарни хуфиёна уйда ишлашга жазм қилдим", деган эътирофда муаллифнинг пок нияти ва порлоқ умиди акс этганга ўхшайди.

Шунингдек, таниқли олим, тарих фанлари доктори Азамат Зиёнинг "Ўзбек давлатчилиги тарихи" асарида ҳам бу йўналишдаги муҳим маълумотлар келтирилган.

2.6.1. МУЗАФФАР
1409 йил — 1429 йил.
Отаси — Бойқаро (2.6)
Онаси — Қутлуғсултонбегим
Умри — 21 йил.

2.6.2. МУҲАММАД
Маълумот учрамайди.
Отаси — Бойқаро (2.6)
Онаси — Офоқ оқа
Ўғли — Султон Увайс (2.6.2.1)
Султон Абусаид (3.6.2) хизматида бўлган ва унга қарши исён кўтарган.

2.6.3. ҒИЁСИДДИН МАНСУР
1413 йил — 1445 йил, Ҳирот.
Отаси — Бойқаро (2.6)
Онаси — Қутлуғ Туркон оқа
Ҳукмронлик қилмаган, оддий одамлардек яшаган.
Фарзандлари — 2 ўғил, 2 қиз (5/5)
Умри — 33 йил.

2.6.3.1. БОЙҚАРО
1430 йил — 1487 йил.
Отаси — Ғиёсиддин Мансур (2.6.3)
Онаси — Ферузабегим (А.1.А), Соҳибқироннинг катта қизи Тоғайшоҳ Оқабегим (А)дан набираси Султон Ҳусайн(А1)нинг қизи (у 1469 йил июлда вафот этади). (Султон Ҳусайнга Мироншоҳ(3)нинг қизи Қутлуғсултон узатилган эди) Бир неча муддат Балхни бошқарган. Фарзандлари — 3 ўғил (3/4)
Умри — 58 йил.

2.6.3.1.1. СУЛТОН МУҲАММАД
1449 йил — 1483 йил
Отаси — Бойқаро (2.6.3.1)
Онаси — Зубайдасултон
Султон Ҳусайн (2.6.3.2.) саройида хизматда бўлган.
Умри — 35 йил.

2.6.3.1.2. СУЛТОН УВАЙС
1451 йил — 1491 йил
Отаси — Бойқаро (2.6.3.1)
Онаси — Саодатсултон
Султон Ҳусайн (2.6.3.2) катта қизи Зайнабсултонимбегим(2.6.3.2.А)ни никоҳлаб берган. 1 қиз, 1 ўғил кўрган. Ўғли — Муҳаммад Султон кейинчалик Бобур хизматида бўлиб, Куннуж вилоятини бошқарган.
Умри — 41 йил.

2.6.3.1.3. ИСКАНДАР
1455 йил — 1502 йил.
Отаси — Бойқаро (2.6.3.1)
Онаси — Саодатсултон
Султон Ҳусайннинг еттинчи қизи Султоннажодбегимга уйланган.
Умри — 48 йил.

2.6.3.А. БАДИУЖЖАМОЛБЕГИМ (Бадакабегим)
Отаси — Ғиёсиддин Мансур (2.6.3)
Онаси Ферузабегим — (А.1.А)
Султон Ҳусайн (2.6.3.2.)нинг опаси.
Дашти Қипчоқ султонларига турмушга чиққан. Унинг қизи Хонзодабегимни 1487 йил Султон Ҳусайн (2.6.3.2) суюкли ўғли Музаффар Ҳусайн (2.6.3.2.6) га никоҳлаб беради.

2.6.3.Б. ОҚАБЕГИМ
Отаси — Ғиёсиддин Мансур (2.6.3)
Онаси — Ферузабегим (А.1.А)
Сайди Аҳмад (2.5)нинг ўғли Аҳмад (2.5.1.) га узатилган. Уларнинг никоҳидан ягона ўғил — Муҳаммад Султон (Кичик Мирзо) (2.5.1.1.) туғилган.

2.6.3.2. СУЛТОН ҲУСАЙН (Шаҳаншоҳ)
1438 йил июль— 1506 йил 5 май, Ҳирот.
Отаси — Ғиёсиддин Мансур (2.6.3).
Онаси — Ферузабегим
Абулқосим Бобур саройида (1452), унинг Абусаид (3.6.2)га қарши Самарқандга юришларида қатнашди, ҳибс этилди. Санжар Мирзо (2.4.3) ҳузурида, унга куёв. Хивани эгаллади (1467). Хуросон ҳукмдори (1469 йил, 24 мартдан). Давлати чегаралари — шимолда Хоразм, жанубда Қандаҳор, шарқда Ғазни ва Балх, ғарбда Домғон ва Бистом. Унинг даврида Ҳирот маданият ва санъат марказига айланди. Буюк шоир Алишер Навоийнинг дўсти, "Ҳусайний" тахаллуси билан шеърлар ёзган. Темурийлар сулоласининг энг ёрқин намоёндаларидан бири.
Фарзандлари — 14 ўғил, 11 қиз (21\17)
Умри — 69 йил.

Маликалари:

Бекасултонбегим, 1457 йил уйланган, 1 ўғил.
Чўлибегим, қозоқ бекларининг қизи, 1 қиз.
Шаҳрибонубегим, Абусаид (3.6.2)нинг қизи. Талоқ қилган.
Пояндасултонбегим, 4 қиз.
Хадича оқабегим (1451), 2 ўғил.
Попооқачабегим, 5 ўғил, 4 қиз.
Офоқбегим, Йопобегимнинг эмакдоши.
Менглибий оқача, ўзбек хонимларидан. 3 ўғил, 2 қиз.
Латифасултон оқача, канизаклардан, 2 ўғил. (2\1)
Бегимсултон оқача.
Зубайдабегим, 1 қиз.
Тўлакбегим, Ҳусайн сўфи қизи.

Султон Ҳусайннинг ўғиллари:

2.6.3.2.1. БАДИУЗЗАМОН
1458 йил — 1515 йил, Станбул.
Онаси — Бекасултонбегим.
Астробод, Балх ҳокими
Фарзанди — 2 ўғил(2/1).
Умри — 58 йил.

2.6.3.2.1.1. МУҲАММАД МЎМИН
1486 йил — 1497 йил.
Отаси — Бадиуззамон (2.6.3.2.1)
Онаси — Хонимбегим (Абусаид (3.6.2)нинг Шоҳруҳнинг набираси Алоуддавла (4.3.1)нинг қизи Руқиясултонбегим никоҳидан туғилган қиз)
Астробод ҳокими. Бобоси Султон Ҳусайн фармони билан Ихтиёриддин қалъасида қатл этилган.
Умри — 12 йил.

2.6.3.2.1.2. МУҲАММАД ЗАМОН
1496 йил — 1539 йил
Отаси — Бадиуззамон (2.6.3.2.1)
Онаси — Таҳматинбекнинг қизи.
Эрон шоҳи мулозиматида, Астробод ҳокими (1515). Шайбоний билан жангда асир тушади, қочади. Кобулга ҳужум қилади, сўнгра Бобур (3.6.2.4.1) хизматида . Қизларидан бири — Маъсумани никоҳлаб берган. Биҳар вилояти ҳокимлигига тайинлайди. "Бобурнома"-да ҳурмат билан тилга олади.
Умри — 44 йил

Ҳаким САТТОРИЙ тайёрлаган.
(Давоми бор)

Ислоҳот

АКЦИЯДОРЛИК ТИЖОРАТ «ТУРОНБАНК»

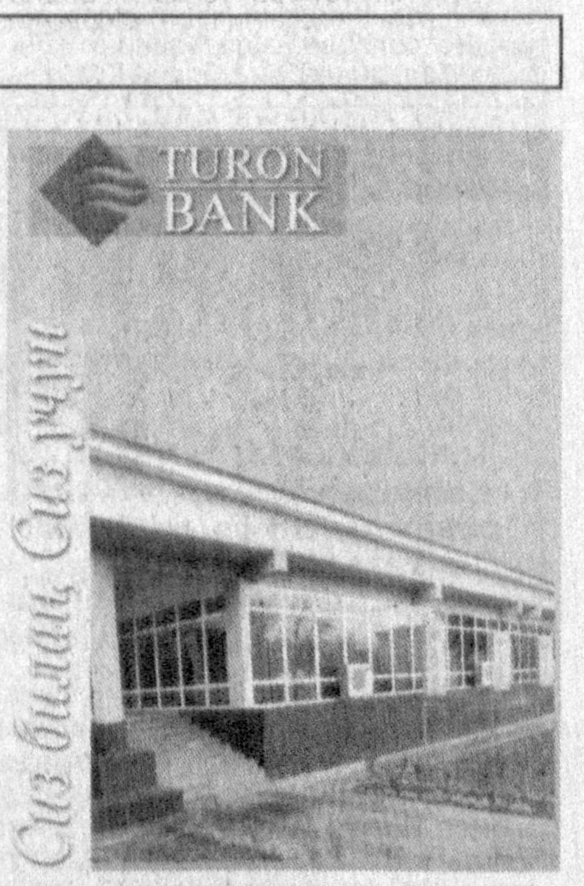

Жамият ҳаётида муҳим роль ўйнаб келаётган пул инсоният билан бирга ўсди, турли шаклларга кирди. Бугунги кунда ижтимоий тараққиётнинг энг муҳим соҳаларидан бирига айланган молия соҳаси ўзининг ички қонуниятларига эга бўлган, қудратли тизимлар орқали ҳаракат қиладиган соҳага айланди. Молия тизимининг марказий объекти бўлган банклар яратилганидан бери инсоният учун жуда қулайликлар олиб келди. Пул айланишининг ўсиши ижтимоий тараққиёт суръатига катта таъсир қилди, молия маблағларини жамғариш ва сарфлаш бобида янги имкониятлар пайдо бўлди. Авваллари бир одамнинг ва ҳатто бир гуруҳ одамларнинг қўлидан келмаган ишларни бемалол амалга ошириш имкониятлари пайдо бўлди. Бу эса турли мамлакатлар ўртасида савдо-сотиқни кучайтирди.

Кейинги йилларда мамлакатимизда амалга оширилаётган ислоҳотлар ўз самарасини кўрсатмоқда. Айниқса, иқтисодиётнинг муҳим бўғини бўлган банклар фаолиятига доир қилинган ишлар таҳсинга сазовордир. Улар бугунги кунда ўзларининг юқори сифатли хизмат турлари ва янги хизмат турларини жорий қилиш билан нафақат маҳаллий балки хорижий мижозларга ҳам ўз хизматларини кўрсатиб келмоқда. Улар орасида Акциядорлик Тижорат Турон банк алоҳида ўринга эга.

Турон банк пайчиларининг 1990 йил 6 октябридаги Таъсисчилар Конференциясида тасдиқланган биринчи сонли Қарорига асосан, 1990 йилнинг 6 ноябрида Давлат банкида 703-сон билан рўйхатга олинган. Унинг асосий вазифаси қилиб, Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлигига қарашли ташкилотлар, кичик ва хусусий тадбиркорлик субъектларига кредит — ҳисоб-китоб хизматини кўрсатиш белгиланган.

Ҳозирги кунда АТ Турон банки мамлакатимизда фаолият кўрсатаётган универсал банклар қатори кенг филиаллар тармоғига, мини банклар, чакана хизматлар марказлари ва бошқа тузилмаларга эга бўлган банклардан бирига айланган.

Бугунги кунда Турон банк 18 та филиал, 40 мини банк, 47 та жамғарма кассалари ва 45 та валюта алмаштириш шохобчаларига эга бўлган молия муассасаси ҳисобланади. Амалга оширилган тадбирлар натижасида банк томонидан кўрсатилаётган хизматлар кўлами кенгаймоқда. Бу борада Турон банкнинг тизимида мини банклар очиш бўйича амалий ишлар қилинмоқда. Мавжуд 40 та мини банкда ҳозирги кунда 2575 та мижозга хизмат кўрсатилиб келинмоқда. Ушбу мижозларнинг 900 га яқини фермер хўжаликлари бўлиб, уларга сифатли хизмат кўрсатилаяпти.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2004 йил 24 декабридаги 607-сонли "2005-2007 йилларда фермер хўжаликларни жадал ривожлантириш тўғрисида"-ги қарор ижросини таъминлаш ҳамда фермер хўжаликлари ва аҳолига банк хизматларини яқинлаштириш, қулайликлар яратиш мақсадида жорий йил февраль ойида Турон банкнинг Нукус филиали қошида "Нукус" мини банки ва "Азат" мини банки, ноябрь ойида Турон банкининг Шаҳрисабз филиали қошида Жўра Элбоев жамоа хўжалиги ҳудудида "Дукчи" мини банки ҳамда Олот филиалида "Баҳористон" мини банклари очилди. Ушбу мини банклар жами бўлиб 300 тадан ортиқ фермер хўжалигига ва шу атрофда жойлашган аҳолига сифатли банк хизматларини кўрсатмоқда.

Бундан ташқари, банкка корпоратив мижозлар жалб қилиш, аҳолига қулай шароит яратиш ҳамда банк даромадларини ошириш мақсадида жорий йилда Турон банкнинг Хоразм филиалида "Питнак" ҳамда "Боғот" мини банклари, марказий амалиётлар бошқармасида "Уста Ширин" мини банки, Зангиота филиалида "Чиғатой-Оқтепа" мини банки ҳамда Бектемир филиалида "Амир Темур" ва "Миробод" мини банклари ишга туширилди. Тўхтовсиз банк хизмати кўрсатилишини таъминлаш, мижозларга қулай шарт-шароит яратиб бериш, янги хизмат турларини таклиф этишнинг самараси ўлароқ жорий йилда 2 та мини банкимиз филиалига айлантирилди. 2005 йилнинг 4 апрелида Зангиота туманида жойлашган "Зангиота" мини банки ҳамда 2005 йил 1 ноябрида Бўка туманидаги "Бўка" мини банки филиал сифатида ўз фаолиятини бошлади.

Бундан ташқари 2006 йилда банк фаолиятини кенгайтириш мақсадида қатор мини банклар, жумладан, Андижон филиали қошидаги "Асака" мини банки, Шаҳрисабз филиали қошидаги "Китоб" мини банки ва Термиз филиали қошидаги "Сариосиё" мини банкларини филиалга айлантириш режалаштирилган ҳамда мижозларга банк хизматларини яқинлаштириш ва уларга қулайликлар яратиш мақсадида бир неча мини банклар очиш кўзда тутилган.

Республикамизда валюта бозорининг эркинлаштирилиши, жорий операциялар бўйича миллий валюта конвертациясининг таъминланганлиги халқаро тўловлар, валюта амалиётлари ҳажмининг ошишига олиб келди. Ҳозирги кунда Турон банк Гонгконг, Манила, Нью-Йорк, Сеул, Тайпей, Токио банклари ва МДХ мамлакатлари билан Россиянинг "Импексбанк", "Сбербанк", "Внешторгбанк" ва "Азия Инвестбанк" орқали халқаро ҳисоб-китобларни амалга оширмоқда.

Банкнинг муваффақиятга эришишининг асосий сабаби — мижозлар ишончидир. Банк фаолият кўрсатиш давомида ўз мижозлари томонидан юкланган мажбуриятни ўз вақтида ҳалол бажарса ва ўз ишига виждонан ёндошсагина муваффақият қозониши мумкин. Мана шундай эзгу мақсадларни кўзлаган Акциядорлик Тижорат Турон банки корхона, ташкилот, тадбиркорлар, фермер хўжаликлари ва бошқа хўжалик юритувчи субъектларни ҳамкорликка чорлайди.

®

Бунёд ЗОҲИР

Сафар

ДУКЧИ ЭШОН, МУҲАММАД ЮСУФ ВА ХИЗРОБОД АРИҒИ...

Фозилбек Отабек ўғлининг “Дукчи Эшон воқеаси” ва Алиназар Эгамназаровнинг “Сиз билган Дукчи эшон” китобини мутолаа қилдим. Фозилбек Отабек ҳарчанд улуғ исёнчининг жасорати ҳақида тўлиб-тошиб ёзмасин, бир лаҳза бўлсин кўз ўнгида кечаётган давр сиёсати, худосизларнинг аёвсиз қамчинини эътибордан қочирмаган. Шу боисдан Дукчи эшонни қарийб қаллобга айлантирган ва унинг кароматларини оддий кўзбўямачиликдан бошқа нарса эмас, деган хулосага келган. Албатта, замон, давр ва шароит нуқтаи назаридан Фозилбекни тушуниш мумкин, аммо тарих ҳақиқати ва адолат қонуни ҳурматли муаллифимизни кечирмайди. Муҳаммадали Собир ўғли — Дукчи эшон ҳеч қачон қаллоб бўлмаган. Худодан қўрқадиган одам ҳеч кимни алдамайди. Қаллоб одам халойиқни исёнга бошлай олмайди ва ўзи ҳам қоматини тик тутиб дор остига боролмайди. Қаллоб эл ўртасида бу қадар эътиқод ва муҳаббатга сазовор бўлолмайди. Қаллоб элнинг улуғларини ватан учун курашга даъват этмаган, бу даъватлардан қўрқиб, фақат қорнини қаппайтиришни ўйлаган элбошилар аслида қаллоб. Ана шу қаллоблар кейинча унинг номини қора тупроққа қоришди, туҳмат қилишди, эл ўртасидаги муҳаббатини юлқиб олмоқчи бўлишди, золимлар, келгиндилар, босқинчиларни улуғлаб қасидалар, тарихлар ёзишди. Уни сазойи қилганлар, бурда-бурдалаб ташланган жисмини охир-оқибат салланглатиб осганларнинг қутқусига учиб, “девона”, “мажнун”, “жинни”, “риёкор”га чиқардилар. Шоирлар уни мазаммат қилиб, шеърлар ва ғазаллар ёздилар, қозилар унинг “жинни”лиги ҳақида фатво чиқардилар, уламолар “сўқир”ликда айбладилар. Фозилбек худди шу сиёсатнинг қурбони бўлди ва улуғ халқ йўлбошчисини “оддий қаллоб”га айлантирди. Бутун диққат-эътиборини Чор подшолигини айблашга қаратган Фозилбек улуғвор пири муршиддан шунча “Степан Разин” ясашга ҳаракат қилди. Алиназар Эгамназаровнинг рисоласи тарихий ҳужжатлар асосида ёзилган бўлиб, унда буюк исёнчининг шахсияти ҳақида деярли лом-мим дейилмаган. Муаллифнинг ҳамма хулосалари тарихий санадларни қайд этишдан иборат. Қаҳрамонлар ишларининг оқибати ҳақида ўйласалар, сандалдан жилмаган бўлардилар. Қаҳрамонлар дор сиртмоғидан, кунда ва жодудан талвасага тушсалар, майдонга бел сириб чиқмаган бўлардилар. Умуман, тарихий далиллар билан ишловчи олимлар ўзлари билмаган ҳолда энг порлоқ сиймонинг ҳам юзига гард юқтиришлари мумкин. Бу тарихий-маънавий жиҳатдан жуда катта оқибатларга олиб келади. Қарийб бутун бошли водийнинг, буёғи Қирғизия, Уйғургача бўлган жуда катта мамлакатнинг пири муршиди, нимага ва кимга қўл кўтараётганини билиб, қурбонлик кундасига тик бора олмоққа журъат топа олган ва бу жасорати билан қудратли империянинг томирларини зирқиратган Дукчи эшоннинг ҳақиқий сиймоси ҳозиргача яратилмай келинаётгани мени қаттиқ изтиробга соларди. Халқ ўзининг жонфидо фарзандларини билиши керак. Тарих беш-ўнта шоирнинг таржимаи ҳолидангина иборат эмас. Тарих чархини майли ҳалокат томон, майли, саодатга томон бўлсин олиб борган қаҳрамонларнинг ҳаёти ва кураши келажак авлоднинг ватанпарварлик, миллатсеварлик, фидойилик, энг муҳими, комиллик йўлидаги тарбиясида катта рол ўйнайди. Беш-ўнта шоир ва адиблардан бошқа кимни халқ қаҳрамони қилиб кўрсатяпмиз? Мадаминбек, Шермуҳаммадбек, Эргаш қўрбоши, Иброҳимбек каби юзлаб шахсларнинг боболаримизнинг на адабий-бадиий, на саҳнавий сиймосини ярата олганимиз йўқ. Аммо юз минглаб тиражда чоп этилаётган фаҳш ва зўравонлик ҳақидаги адабиётлар, суюқдан-суюқ ишқий саргузаштлар билан болаларнинг қонини қиздираётган артистчалар иштирокидаги фильмлар миллатни ҳеч қачон улуғ ғоялар, ўлмас қадриятлар руҳида тарбия қила олмаслигини билсак-да, оғзимизга мум солиб ўтиришдан нарига ўтолмаяпмиз. Сиз Тошкент кўчаларига назар ташланг, бу афишаларга қаранг: эртага болалар шулар руҳида ўсадими?.. Шулардан ибрат оладиларми? Шуларга сиғинадиларми? Ахир бу олчоқ ва ботил қиёфалар бугун балоқазодек ҳамма ёққа бостириб кириб келаяптилар-ку! Фақат кўча-кўйларга эмас, қиз ва йигитларнинг қиёфаларига қаранг, улар тутаётган дафтарларнинг муқовасига боқинг!..

Аравон, Асака, Новқат, Кўнгарт, Кетмонтепа, Қорақўрғон, Мингтепа каби манзиллар ва қишлоқларни ўзимча тасаввур қилардим. Маҳаллий қишлоқларимиз ўртасида от билан эшак орасидаги тафовут йўқлиги, балки улар бир шохдаги икки япроқдек бир-бирига жуда ўхшашлигини, қишлоқлар аксарият дарё соҳилларига, сувлоқларга, дала-даштларга, серяйлов қир-адирларга, лалми ерларга тушишини билмайдиган ўзбек боласи йўқ.

Ҳаммаси деярли бир хил: ҳовли четида оёққа доимий суратда илинаверадиган хас-ҳашаклар чилвири, том бошидаги похол ғарами ва бостирма, ўтин қалаштириб ташланган сарой, ит капаси, ялоқ коса, танбал товуқлар катаги-ю кибрли хўрозларнинг чапаниларча кезинишлари, маърамоқдан томоқлари узайган бузоқлар, эшак қоқилган қозиқ атрофида думи билан чивин сурган хўтикчалар, қўшни ҳовлисида кекирдак чўзган кўппаклар, ўйдим-чуқурлар, пахса уйнинг деразасида ҳолсиз тебранган каштали парда, уй ичида тахмон, нақшли матолардан тикилган кўрпа ва кўрпачалар... Эшик остонасида челак, қумғон, дорга осилган яктак ва шалварлар, четан қўрага ташланган от ва эшак анжомлари, умуман, типик қишлоқ.

Андижон қалъасидан икки юз-уч юз метр наридаги хонадонлардан бирида эдим. Бу ҳовли улкан дарахтлар ва кўп қаватли иморатлар ичида жойлашган бўлиб, Хаканд қишлоғи тепаларидаги ғишт заводининг соҳиби, янги Андижон тадбиркорларидан Абдувосит акага қарашли эди.

— Сиз “Дукчи эшон” кўчасидасиз, илгариги “Дружба” кўчаси, — деди қорача, ўрта бўй, ғайрати ичига сиғмайдиган тадбиркор. Унинг кулча юзлари ловиллаб пишаётган ғиштни эсга солар, суҳбати ширин, одамгарчилиги баланд йигит эди. — Истасангиз, казаклар эшон дадани от аравада сазойи қилиб олиб келган жойларни ҳам кўрсатаман...

Ҳайратимнинг чеки йўқ эди. Кўз ўнгимдан қалъа дарвозалари олдидаги жазирама майдонда дарра билан саваланаётган қўзғолончилар, қаторлашиб тикиб ташланган дор оғочлари, салланглаб турган мурдалар, уввос солиб йиғлаётган халойиқ, казаклар, зобитлар ўта бошлади. Тадбиркорнинг суҳбат халтаси очилди.

— Эшон дадани биласизми?

— Ўқиганман, холос.

— Эшон даданинг кароматларидан гапириб берайми? Бир пуфлаганда гуриллатиб олов ёққанлар, одамларнинг кўнглидан кечган ўйларни сезиб-билиб турганлар... Қодирқул мингбоши эшон дадани тутиб берган. Мингбошининг тўртта хотини бўлган, тўртовини ҳам бировлар илиб кетган... Муҳаммадалибойни эшитганмисиз? ***(Дукчи эшонга қўшилмаган нуфузли бойлардан — М.)***

Бойвачча Ашт томонлардан Андижонга от аравада туз ташиб келтириб тирикчилик қилган қашшоқ Муҳаммадалибойнинг йўл-йўлакай ҳазрати Хизрга дуч келгани, уни отига мингаштириб олгани, ҳазрати Хизр минган от қандай қилиб яшин тезлигида Андижонга етиб келгани ва хум тўла тузлар тиллага айланиб қолгани ҳақидаги ривоятларга чалғиб кетди.

— Буни билиб қолган синглиси қозига шикоят қилиб борибди, — давом этарди тадбиркор. — Қозига: “Отамдан қолган хум тўла тиллалардан акам менинг ҳиссамни бермаяпти. Адолат қилиб ҳақимни чиқариб берсангиз”, дебди. Қози ўз мулозимлари билан Муҳаммадалибойнинг қўрасига келиб, ертўлага тушиб кўрса, хумлар жаранг-журанг тиллалар билан эмас, йилтиллаган, намчил тузлар билан тўлдирилган экан. “Эҳ мияси айниган хотин!” деб қози ертўладан чиқиб кетган экан... Муҳаммадалибой ана шу тиллаларига катта масжид қурдирган. Ҳозир ҳам бор...

Мен иш юзасидан “Дукчи эшон” кўчаси бўйлаб негадир ҳар гал тун маҳали ўтардим ва қорайиб турган қалъа деворларига ҳадик ва ҳайрат билан боқардим. Сафардошим Абдуманнобга Дукчи эшон тарихи билан қадри ҳол шуғулланиб юрганимни айтганимдан сўнг, Марҳаматга йўл олдик. “Олдин Муҳаммад Юсуфни зиёрат қиламиз”, деди Абдуманноб. Юқорида айтганимиздек, “типик қишлоқлар” орқалаб Марҳамат — Мингтепага томон йўлга тушдик. Бу ерларда ҳам қишлоқлар одатдагидек кенг пахта далалари тугаган пушталардан бошланади. Кузак ҳамма ерда ўз қудратини намойиш қилаётган палла: далалар мовий ҳовур ичида кўпчийди, япроқларини шов-шув тўкиб юбориб, яланғоч танаси билан аёзга тўш урган дов-дарахтлар, тиниқлашиб қолган ариқ ва анҳор сувларининг ожиз шилдираши, қора қарғаларнинг тантанавор оёқ олишлари, йўл четида нимадир сотиб ўтирган янги замон савдогарлари, йўл бўйида ўтган йўловчиларни кутиб ўтирган киракашлар, санғиб юрган бесоҳиб эшаклар, қора чопонга ўралиб, ўтган-кетганни кузатиб ўтирган мўйсафидлар, йўл четида осиб қўйилган маъноли шиорлар... Қишлоқлар тобора ўз тусини ўзгартириб бораётгандек. Баъзи иморатлар шаҳардагилардан қолишмасликка ҳаракат қилгандек ориқ, бўйчан тераклар учини доғда қолдириб, кўкка томон тирмашган, айримлари эса одми, оддий... Марҳум шоир Муҳаммад Юсуфнинг Қовунчи қишлоғини топиш учун хийлагина одамларни безовта қилдик. Учраган муюлишда тўхтаб, шоирнинг қишлоғини сўрайвердик, одамлар ҳам эринмай қора чопонлари енгини чўзиб, “ҳув бурилишгача бориб, ўнгга буриласиз... Ашатта...” деб қолавериш-ди. Ниҳоят атрофи оппоқ деворлар билан иҳоталанган баланд дарвозали, каттакон қабристон ёнида тўхтадик. Қабристон деярли дов-дарахтсиз бўлгани учун яланғоч қабрлар ва уларнинг устидаги мармар тошлар яққол кўзга ташланар, шоир дафн этилганидан сўнг хийла обод қилинганлиги шундоқ билиниб турарди. Шоирнинг қабристон этагидаги мозорига элтувчи тор асфалт йўлакча, унинг атрофига экилган гуллар ва куни кеча ўтказилган арча ниҳоллари зиёратчиларнинг доимий ташрифидан гувоҳлик берарди. Қуббали доира айвон остидаги бюстдан боқиб турган шоирнинг кўзлари қабристон дарвозасига қадалгандек, тик ёқали плашчи, текис таралган сочлари, тийрак нигоҳи, ориқ ва чўзинчоқ ияги. Бу ўша шоир эди. Давралар ва олқишлар, қўшиқлар ва тантаналарни бошига кўтарган шоир. Хонандаларга ватан ҳақида қўшиқ айтишни ўргатган, энг содда ва ўтлиғ қўшиқлари билан умумхалқ муҳаббатини қозонган Муҳаммад Юсуф. Каттакон халқнинг муҳаббатини қозона олган ва жуда эрта оламни тарк этган шоирнинг маъноли нигоҳларидан кўп нарсаларни уқиш мумкин эди. Ҳайкал остидаги бир шапалоқ ерга экилган гуллар ҳам шоирнинг ўзига ўхшарди. Қабристон этагидаги уйдан чиқиб келган йигит айвон остидаги ўриндиққа ўтирди ва Қуръон тиловат қилди. “Шоирнинг юзларида ёмғир ва шамолларнинг асорати бор, артиб қўйиш керак”, дедим мен йигитга. У қабристондан ҳокимнинг ўзи хабар олиб туришини, чироқлар, асфалт йўл, девору дарвозалар шоир дафн этилганидан кейин ўрнатилганлиги, зиёратчилар ҳақида гапира-гапира бизни дарвозага довур кузатиб борди. Қабристон этагида қолган шоирнинг нигоҳи ҳамон дарвозада эди. Мен шоир жуда этакка эмас, эҳтимол, дарвоза қошига, ёхуд қабристоннинг ўртароқ қисмига дафн этилса, бўлмасмиди”, деган ўйга бордим ва ўша заҳоти ичимда нимадир кескин рад этди. Шоирлар пойгакда бўлгани маъқулроқ...

Қовунчи қишлоғининг марказидаги анҳор бўйидаги ҳовлида шоирнинг онаси яшарди. Каттакон мевали боғ, деворларига нақш солинган уй, одми ва камтарона кулбалар. Мункайиб қолган, аммо юзлари фавқулодда тоза ва нурли аёл боласининг куйиб қўйгандек ўзи эди. Етмишдан ошиб қолган аёл қўллари титраб елкамиздан олиб кўришган бўлди ва биргина назардан сўнг юзларини рўмол билан тўсди. Унинг овози шоирникидек хаста эди: “Билмасам, бандадан бўлдими, Худоданми, боламдан айрилиб қолдим...” Онанинг қўллари титрар, оёқ олишлари оғир эди. У ўтиролмади. Назира қизи Нозима билан ўша ерда экан. Кўришдик. Ҳовлидаги яйдоқ дарахтларга қарадим. Мен шоир тириклигида бу ерларга келганим йўқ эди. Муҳаммад Юсуф юз йиллар яшаб беради, деб ўйлаган бўлсам керак, бундоқ юрак ёзиб суҳбатлашган ҳам эмасман. Абдуманноб шоирнинг чапани ростгўйлиги, ҳақиқатчилиги, ён-верида юрадиган “дўст”ларининг оқибати ҳақида куюниб гапира кетди. Ҳовлидаги кенг мевали боғ хомуш эди. Уй-музейга мўлжаллаб қурила бошлаган сарғиш ғиштли девор сувга тушган мусичадек мунғайиб турар, дарвоза ортидаги қўлбола расталарда ҳаёт қайнагандан қайнарди. Анҳорнинг тиниқ сувлари кузак осмонидек соф ва беғаш эди. “Хизробод” ариғи. “Нега Хизробод?” дедим шоирнинг болалик дўсти Таваккалга. “Бир вақтлар Хизр бува ариқнинг ўрнини таёғи билан чизиб ўтган экан. Бу ариқ ўша издан пайдо бўлган. Муҳаммаджон яланг оёқ соҳил бўйлаб сайр қилар, кейин сувга тушиб, бир салқинланиб оларди ва уйга кириб кетарди. Чапанича қилиқлари бор эди... Анов мактабда саккизгача билла ўқиганмиз. Ҳозир мактаб унинг номида. Кичикроқ музейи ҳам бор...” Таваккал ўсиқ соқолларидан ийманганнамо марҳум дўсти ҳақида ҳикоя қиларди.

— Аввал дадасини зиёрат қилдик. Биласиз-ку, Нозима дадаси билан гаплашади. Ҳеч кетгиси келмайди. Энди кеч тушиб қолди, қайтамиз...

Назиранинг бошидаги қора рўмол, паришон чеҳрасига уйқаш эди. У афтидан шоир юбилейидан сўнг яна фаромуш бўлиб, чала ярим ташлаб қўйилган уй-музей ва устидан турли нақшлар солиб “пардоз берилган” шоирнинг онаси истиқомат қилаётган кулба ҳақида ўйлаётгандек эди. Ҳали қурилиши тугалланмаган шоирнинг уй-музейи, ҳовли ортидаги Хизробод ариғи ва шоирнинг дарвозага қадалган кинояли нигоҳлари... Азаматлар, ўйладим мен, бу кулбада Дукчи эшон ва Чўлпондан кейин миллат номини қадоқ қўллари ва ориқ елкалари билан кўтариб турган шоир яшаганини билишармикан? Ҳар зарра тупроғини, куйиб жизғанаги чиққан халқнинг шўрли пешонасини, унинг бешик ва исириқларини, эр йигитлари ва келинчакларини, бурнидан сув оққан болакайларини ким ундан ўткариб куйлай олади? У Тошкентнинг зеб-зийнати эди. Бугун Қовунчидаги камтарона қабристон этагидаги қуббасимон том остида ётгани билан у Ватан боласи эди!... Бутун Ўзбекистон унинг қўшиқлари билан нафас оляпти... Оббо, азаматлар-ей, кимдир тепасида айтиб турмаса, ҳеч иш қилишмайди, шекилли, ўйлардим мен... Нигоҳим йўл-йўлакай тадбиркор ва фермерлар, савдогар ва бизнесменларнинг ер тишлаган кулбалар тепасидан боқиб турган арку қўрғонларига тушди. Оббо, азаматлар-ей, ўйладим мен...

Асқар МАҲКАМ

Танишув

ҲАВАСИМ КЕЛАР!

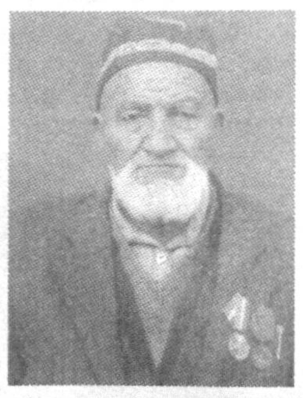

Юртим тинч бўлса
онам оҳ демас
Халқим бой бўлса
ҳеч ҳам ғам емас
Ўзини ҳеч кимдан
кам демас
Бу доно халқимга
ҳавасим келар.

Юракка жойлашган
билсанг динимиз
Жаҳонга машҳурдир
она тилимиз
Сўзидан қайтмаган ўзбек элимиз
Бу озод Ватанга ҳавасим келар.

Бирни қўйиб кўпни ўйлар боболарим
Совлиқ соғиб кува пишган момоларим
Алпомишдек полвон туққан оналарим
Барчиндайин қизларингга ҳавасим келар.

Дарахтни кўрсангиз бутоғи кўпдир
Пахтани биласиз ўтоғи кўпдир
Заҳматкаш деҳқоннинг армони кўпдир
Серқуёш юртимга ҳавасим келар.

Бу мовий осмоннинг тоза ҳавоси
Шифобахш қўлларинг дардни давоси
Бу янги асрнинг юлдузин таққан
Юлдузли ойингга ҳавасим келар.

Йигитлик чоғингда букилмас беланг
Дунёни тебратган забардаст қўлинг
Беш кунлик дунёдан яхши ўт элим
Маҳкам ижодингга ҳавасим келар.

Танбур, дуторнинг навоси яхши
Дўстлар даврасида бўлганинг яхши
Ўзбекнинг Ватани ҳаммага яхши
Ўзбекистон, сенга ҳавасим келар.

Маҳкамбобо РЎЗИЕВ,
нафақахўр

Кузатув

ЧУМОЛИ ВА КОСМОС

Илоҳий китобларда ёзилишича, бу фоний дунёни Аллоҳ ўз аксидан яратади ва унда яшаётган 18 минг оламга сардор этиб ажиб бир махлуқот Ҳазрати Одамни яратади. Ҳазрати Одамга бу фоний дунёдаги ҳар бир нарса Аллоҳни эслатиб, унга эришиш йўлида унга моддий ва маънавий кўмак бериб туракан.

Биргина чумолини олайлик, у бутун мавсум давомида тиним билмай меҳнат қилади, ва ҳатто ўзидан 4-5 баробар катта нарсаларни ҳам ўз уясига ташиш билан овора бўлади. У қишга овқат ғамлаяпти дерсиз? — Йўқ, асло, олимларнинг таъкидлашича, чумолининг асосий озуқаси тупроқ бўлиб, унинг бир қисминигина дон-дунлар ташкил қилар экан ва у бутун мавсум давомида истеъмолидан 10-15 баробар кўп озуқа йиғар экан.

Ўйлашимча, чумолининг инсониятга моддий ёрдами инсонлар томонидан исроф қилинган дон-дунларни яна униб чиқиши учун қайта экиш ва бу билан инсонларнинг исрофгарчиликдан орттирган гуноҳларини енгиллаштиришдир. Маънавий асоси эса, инсонларга ҳаёт фалсафасини доимий эслатиб туришдир. Ҳаммамиз учун севимли бўлган Даниэль Дефонинг “Робинзон Крузо” асаридаги бир эпизодни эслайлик, яъни Р. Крузо кимсасиз оролга тушиб қолиб, ҳамма нарсасидан айрилганида ҳаётдан умидини узиб, соҳилда бошини хам қилганча ўтириб қолди. Шунда қум устида чексиз шижоат ила олдинга интилаётган чумолига кўзи тушади ва унинг устига бир сиқим қум ташлайди, чумоли бўлса, қумни ёриб чиқиб яна олдинга интилади. Шунда Робинзон Крузо чумолининг устига аввалгисидан ҳам кўпроқ қум ташлайди, чумоли бу сафар ҳам қумни ёриб чиқиб олдинга интилади. Бу ҳолат учинчи бор такрорлангандан сўнг Р. Крузо секин бошини кўтаради. Бу сафар унинг кўзларида яшашга бўлган ўт чақнаб турар эди... Чумоли унга ҳаёт фалсафаси фақат олдинга интилишдан иборат эканлигини уқтирган эди. Ҳаёт фалсафаси ҳақидаги минглаб илмий ишлар ва китобларни биргина чумолининг ҳаракатига алмашса арзийди, тўғрими?!

Асар 1651 йили ёзилган бўлса-да, бу воқеа инсониятнинг учишдек азалий орзусини янада тезлаштирди. Аниқроқ қилиб айтадиган бўлсак, инсоният учишдек азалий орзуси йўлидаги интилишдан тўхтаб тушкунликка тушган пайтда Д. Дефонинг чумолисини эслади ва яна олға интилди. Шу заилда фан ва техника ривожланиб борди... Орадан IV асрдан ортиқроқ вақт ўтди ва ниҳоят 1961 йилда Гагариннинг космосга учиши қайсидир маънода чумоли ҳаракатининг маҳсули бўлди!!!

Бунёд АБДУЛЛА

Мутоала

“ТАҒИН КЕЛДИМ ТОШКЕНТГА”

Халқлар орасидаги маданий алоқаларни ривожлантиришда адабий таржиманинг ўрни катта. Бу соҳада заҳматкаш шоир ва таржимон Мирпўлат Мирзо ҳам самарали меҳнат қилиб келмоқда.

Ўзбек ўқувчилари жаҳоннинг кўплаб буюк шоирлари ижодидан намуналарни илк бор М. Мирзо таржимасида ўқимоқдалар. Шоирнинг таржимонлик фаолияти халқаро миқёсда ҳам эътироф қилиниб, Россиянинг Борис Пастернак номидаги ва Қозоғистоннинг “Алаш” адабий мукофотлари билан тақдирланган. М. Мирзонинг 2005 йилда Ғафур Ғулом номидаги нашриёт-матбаа уйида нашр қилинган навбатдаги таржима китоби “Сайра, дўмбирам!” қозоқ шеърияти антологияси” деб номланган. Антологиядан турли авлодга мансуб қарийб 50 нафар қозоқ шоири ижодидан намуналар ўрин олган.

Тўплам қозоқ ёзма адабиёти асосчиси Абай Қўнонбоевнинг дилбар шеърлари билан бошланиб, ҳозир яшаб ижод қилаётган замондош шоирлар ижоди билан ҳам таништиради. Китобни мутолаа қилганда қозоқ шеъриятидаги етакчи ғоялардан бири Туркистон халқларининг бирдамлиги эканига амин бўламиз. Аммо бу ғояни куйлаш барча даврларда ҳам осон бўлмагани ватанпарвар шоир Мағжон Жумабойнинг (1893-1937) ҳаёти ва фожиали қисматидан аён бўлади. Шоирнинг “Туркистон” шеъридаги қуйидаги сатрларни умумий диёримизнинг энг гўзал бадиий тавсифларидан бири дейиш мумкин:

Туркистон — икки дунё
эшиги бу,
Туркистон — ҳар бир туркнинг
бешиги бу,
Туркистон — Тангри берган
муқаддас жой,
Туркистон — ҳар бир туркка
сочар ёғду.

Қозоқ шеъриятида жўшиб куйлаган мавзулардан бири Ватанга муҳаббат ва она юрт мадҳиясидир. Поёнсиз қозоқ далалари, унда яшаб меҳнат қилаётган жўмард инсонлар ҳаётининг турфа манзаралари китобхон кўз ўнгида намоён бўлади. Ўзбек ўқувчиларининг ҳам севимли шоирларига айланган Ўлжас Сулаймонов ва Мухтор Шохоновлар ижодидан янги таржималар тақдим қилинган.

Шуни таъкидлаб ўтиш зарурки, М. Мирзо таржима учун шеърлар танлашга қардош ва қондош халқларимизнинг асрий дўстлигига бағишланган асарларга алоҳида эътибор берган. Туманбой Мўлдағалиевнинг “Ўзбегим — ўз оғам”, Ғали Ўрмоновнинг “Дўст мадҳияси”, Муқағали Мақатоевнинг “Ўзбек йигитига”, Ҳамид Эрғалиевнинг “Тағин келдим Тошкентга” шеърлари ва ҳоказолар шулар жумласидандир. Тойир Жароковнинг “Дутор билан думбира” шеъри қуйидаги умид ва ишончга тўла сатрлар билан якунланади:

Ортда қолсин мозийнинг
фарёдлари,
Толе кучсин эгиз халқ
зурёдлари.
Не ажаб, зафарларга
эш икки эл
Биргаликда учса гар
само сари!

Дихан Абилов ўзининг “Қорақалпоқ бовурларга” шеърида умумий денгизимиз Оролни юракка менгзаб ажойиб ўхшатиш қилади:

Қорақалпоқ, сен қозоқнинг
ўз жонидай,
Дил туғёнинг юртимнинг
дил туғёнидай.
Вужуддаги соф шу юрак
ўртамизда —
Ўртадаги мовий Орол
уммонидай.

Ғафур Қайирбековнинг “Улуғбек”, Қодир Мирзалиевнинг “Ҳусайн Бойқаронинг вазирларига дегани”, Сирбой Мавленовнинг “Ғафур Ғулом” шеърлари ўзбек халқининг улуғ сиймоларига бағишланган.

Тўпламга шеърлари киритилган ҳар бир шоирнинг ҳаёти ва ижодий фаолияти ҳақида мухтасар маълумотлар берилган. Булардан биз уларнинг ҳаётидаги муҳим воқеалар,

қозоқ шеъриятида эгаллаган мақоми ва ҳакозолардан воқиф бўламиз. Масалан, Тўлеген Айберганов (1937-1967) Қорақалпоғистонда туғилиб, Тошкентда Низомий номидаги Педагогика институтида қозоқ тили ва адабиёти факультетида ўқиган. Ўттиз ёшида бевақт вафот этган шоирдан кўплаб лирик, фалсафий шеърлар ёдгор бўлиб қолди ва қозоқ китобхонлари, айниқса, ёшлар томонидан ҳамон севиб ўқилмоқда. Муқағали Мақатоев Данте, Шекспир, Уитмен асарларини қозоқ тилига маҳорат билан ўгирган. Қатор қозоқ шоирлари таниқли ўзбек адиблари билан дўстона муносабатда бўлишган ва бу ҳол уларнинг ижодида ҳам муайян даражада акс этган.

Хулоса қилиб айтганда, қозоқ тили ва адабиётининг билимдони, моҳир таржимон Мирпўлат Мирзо қозоқ дўмбирасини ўзбекча оҳангларда сайрата олди, десак муболаға бўлмайди.

Ғулом КАРИМ

ММMда

ТАСАННО

30 январь куни Ўзбекистон Республикаси Маданият ва спорт ишлари вазирлиги томонидан уюштирилиши кутилаётган Халқаро фестивал ва танловларда совринли ўринларни қўлга киритган ёш ижрочиларнинг тақдимот маросими шундай номланади. Шу муносабат билан 23 январь куни Ўзбекистон Миллий матбуот марказида матбуот анжумани бўлиб ўтди.

Матбуот анжуманида Ўзбекистон Республикаси Маданият ва спорт ишлари вазирининг биринчи ўринбосари Бахтиёр Сайфуллаев ёш мусиқачиларимизнинг халқаро майдонда эришиб келаётган ютуқлари ҳақида тўхталиб, жумладан, ҳуррият ва унинг бетакрор имкониятлари йилдан-йилга тобора кўплаб иқтидорли ёшларни кашф этиб, қўллаб-қувватлаб келмоқда. Айниқса, кейинги тўрт йил давомида Ўзбекистон Республикаси Маданият ва спорт ишлари вазирлиги тасарруфидаги олий ва ўрта махсус таълим масканлари ҳамда ижодий жамоаларининг ёш аъзолари ва талабалари Россия, АҚШ, Италия, Франция, Германия, Греция, Қозоқистон, Озарбайжон ва бошқа кўплаб давлатларда бўлиб ўтган халқаро фестиваллар ва танловларда иштирок этиб, 67 нафари ғолиблик шоҳсупасига кўтарилди. Ушбу бўлиши кутилаётган “Тасанно” тақдимот маросими халқаро давраларда, хориж саҳналарида юксак эътироф ва қалб таҳсинларига муяссар бўлган ёшларимизга юртимизнинг, халқимизнинг фахр-ифтихорга тўлиқ тасаннosини етказиб қўйиш мақсадида ташкил этилмоқда, — деди.

Шундан сўнг, Ўзбекистон Республикаси Маданият ва спорт ишлари вазирлигининг бўлим бошлиғи Шуҳрат Ризаев сўз олиб, 2004 йили Москвада бўлиб ўтган “Зажги свою звезду” халқаро эстарада танловининг Гран-присига сазовор бўлган Карина Тимофеева, шу йили опера ижрочилари ва хонандаларнинг Қозоғистонда ташкил этилган халқаро танловида биринчи ўринга муносиб кўрилди. Абдумалик Абдуқаюмов, 2003 йили пиониначиларнинг Италияда бўлиб ўтган халқаро танловида ғолиб деб топилган Беҳзод Абдурайимов ва бошқа ёшларимизнинг ижрочилигини, қобилиятини, шуҳратини баҳоларкан, чет эллик нуфузли ҳайъат аъзолари уларни ўзбек санъатининг яқин келажакдаги намояндалари сифатида эътироф этишди, — дея таъкидлади.

Шундан сўнг матбуот анжуманига йиғилган санъатшунослар ва журналистлар мавзу доирасида қизғин баҳслашишди.

Бунёд БЕК

Таассурот

МАРОҚЛИ УЧРАШУВ

Ўнлаб ҳикоя, қисса ва романлари билан миллионлаб мухлисларининг қалбини забт этган севимли адибимиз, Ўзбекистон халқ ёзувчиси Ўткир Ҳошимовнинг китобларини ҳаяжон билан мутолаа қилмаган адабиёт ихлосмандлари топилмаса керак. У кишининг асарлари асосида саҳналаштирилган “Баҳор қайтмайди”, “Дунёнинг ишлари”, “Маҳалланинг онаси” сингари ажойиб видеофильмларни ойнаи жаҳон орқали катта қизиқиш билан томоша қиламиз. Ўзбек адабиётининг йирик намояндаларидан бири бўлган адиб билан учрашиш ҳар бир кишининг орзусилиги сир эмас. Яқинда Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университетида севимли ёзувчимиз билан бўлган ижодий учрашув барча талабаларда катта таассурот қолдирди.

Университет ректори, профессор Ғайрат Шоумаров, адабиётшунос олимлар Муҳаббат Шарафиддинова, Сайди Умиров ва бошқалар адибнинг ижод йўли, бадиий адабиётда яратган мактаби, асарларининг ибратли қирралари ҳақида гапирдилар.

Талабаларнинг кўпдан-кўп саволларига жавоб берган адиб сўнгги йилларда қўлма-қўл ўқилаётган “Дафтар ҳошиясидаги битиклар” тўпламининг янги нашридан парчалар ўқиб берди.

Азиза УСМОНОВА,
Саодат АЪЗАМХЎЖАЕВА,
ЎзДЖТУ халқаро журналистика факультети талабалари

Ўзингни англаб ет!
Mustaqil gazeta HURRIYAT
Муассис: Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси
Таҳририят манзили: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 16-уй. Тел-факс: 41-49-91. Тел: 135-39-01, 41-52-72
Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи: Исмат ХУДОЁРОВ
Таҳрир ҳайъати: Хуршид ДЎСТМУҲАММАД, Азамат ЗИЁ, Наим КАРИМОВ, Абдуқаҳҳор ИБРОҲИМОВ, Ҳаким САТТОРИЙ (масъул котиб), Раҳмон ҚЎЧҚОР, Шерзод ҒУЛОМОВ
Газета Ўзбекистон Республикаси Матбуот ва ахборот агентлигида 034-рақам билан рўйхатга олинган. Бичими — А-2.
Индекс: Якка обуначилар ва ташкилотлар учун — 233
«Hurriyat» kompyuter markazida Bahriddin MINGBOYEV tomonidan sahifalandi.
«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида босилди. Манзил: Буюк Турон кўчаси, 41-уй.
Навбатчи: Бунёд АБДУЛЛАЕВ
Топшириш вақти — 21.00
Топширилди — 20.00
Буюртма — Г - 357
Т: 4050
1 2 3 4 5
® — тижорат белгиси.
Таҳририятга юборилган мактуб ва мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.